

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1999

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

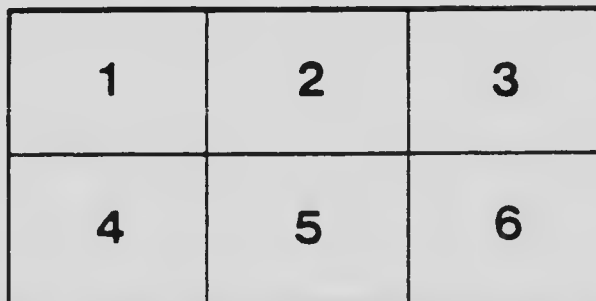
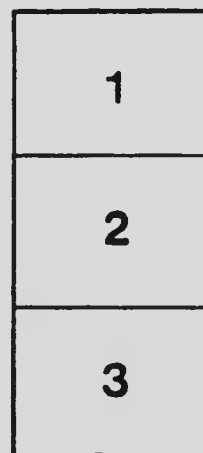
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

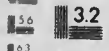
Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

APPLIED IMAGE Inc

1653 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
(716) 482-0300 - Phone
(716) 288-5989 - Fax

ІВАН БОДРУГ

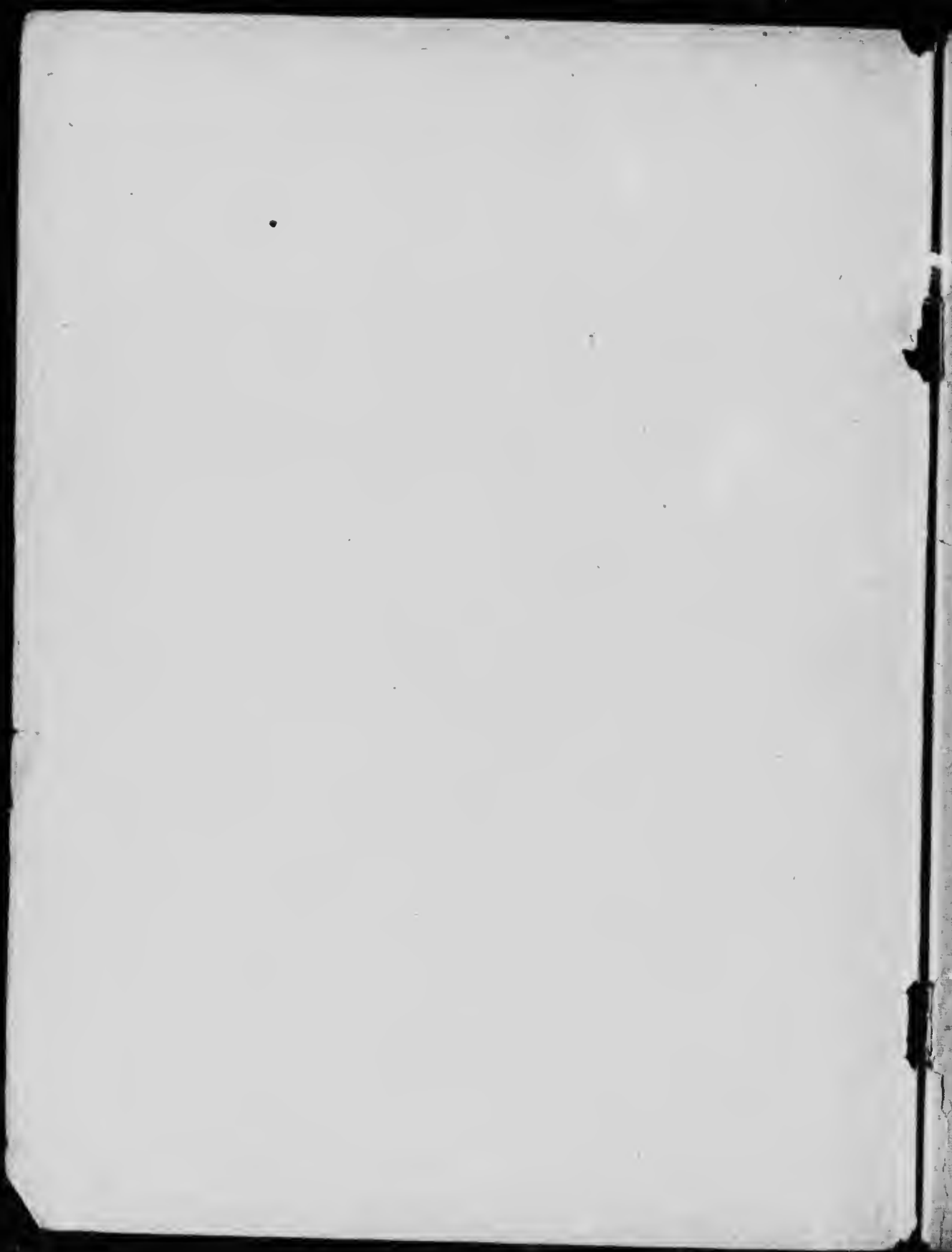
УБІЙНИКИ

МЕЛЬОДРАМА В ПЯТИ ДІЯХ А
ОДИНАЙЦЯТИ ВІДСЛОНАХ.

Накладом Української Книгарні
850 Main St., Winnipeg, Man.

В Друкарні „Канадського Фермера“
120-122 King St. Winnipeg, Man.

Іван Бодруг

УБІЙНИКИ

МЕЛЬОДРАМА В ПЯТИ ДІЯХ А
ОДИНАЙЦЯТИ ВІДСЛОНАХ.

UKR RES
DUPLICATE

НАКЛАДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ
850 Main St. — Winnipeg, Man.

PG3969

B63

4258

1920

Передне Слівце до Другого Видання.

В 1909 році жив я в Ньюарку, Н. Дж. А був там тоже тесля контрактор, Михайло Мельник. Він умів по руськи читати і "друкувати" церковщиною. Хотілось ему доконче "написати" якусь театральну штуку. Перечитавши отже важнійшу українську театральну літературу, він повідписував цілі уступи з ріжних книжочок, поперемилював назви дійствующих осіб, подавав подещо від себе без льогіки і без доброї звязи і спорядив текст щось в роді сеї книжечки. З тим прийшов він до мене і попросив, щоб всю ту мішанину публікувати в часописі "Союз", де я був співредактором. Треба було вдоволити чоловіка, бож він горячий був робітник при Самостійній церкві в Ньюарку. Взяв ся я за діло і за якийсь час написав мєльодраму "Убійники"; а за те, що він піддав мені гадеу до написаня сеї книжечки, я під його іменем опублікував єї в "Союзі". Союз зробив передрук в кількох сотках примірників, котрі дуже скоро розійшли ся.

Перший раз відіграло сю штуку Брацтво сьв. о. Николая в Ньюарку, а д. Мельник знаменито відіграв жида.

Опісля відігравали єї многі театральні кружки в Сполучених Державах і Канаді.

Попит за сею книжочкою був щораз більший, аж вкінці за мосю згодою Українська Книгарня в Вінніпегу видає її вже третім накладом.

Іван Бодруг.

Діюючі Особи:

Гарасим Дерун, війт.

Гаська, його жена.

Грицько, їх син.

Василь, їх приймак.

Яким Багрій, заможний господар.

Настя, його жена.

Марійка, їх дочка одиначка.

Лесь, парубок.

Семко і Іван, вартівники.

Гершко, коршмар.

Панько Притула, сільський дідусь.

Судия, лікар, жандарм, судовий секретар, священник, кат,
гайдуки, свахи, дружки і весільний староста.

Річ діє ся на Поділю в Галичині.

ДІЯ І.

Відслона ґ-ша.

Сцена на вигоні за селом

ЯВА І.

(Коло плота стоять два парубки і розмовляють).

Лесь. А що, Гриць, буде музика в неділю?

Гриць. Не знаю, Лесю. Може — але дуже тяжко.

Лесь. Гай, гай! Нестало вже в селі нашого Майорка, то ти був добрий жидиско, раз! Бувало тільки пісни, і, о хочеш музики, а він вже й питає, на коли. Та вже й масш. (Спускають оба голови, банують).

Гриць. Знаєш, Лесю? Відколи стала ся та велика бійка на музиці, староста прислав до тата письмо, аби не дозволили на жадні танці, а музика через три роки не сьміє ні смичком кивнути.

Лесь. А чому-ж знов потім грали і гуляли.

Гриць. Всьо переробив Майорко.

Лесь. Та як?

Гриць. Як то як? Ти забу. Як до села був приїхав комісар, а Майорко зараз прийшов до нас, взяв його до коршми і всьо то переробили.

Лесь. Яж і кажу, товаришу, що такого жида вже не будем мати в селі і село мине ся. Нераз, бувало, возьму з дому пару гарців якого збіжа, тай вечером через городи махну до Майорка, а він ти, бувало, навіть не мірить, тільки подивить ся, тай заплатить.

Гриць. Та то правда, без него, так як без руки в селі. В мене самого тепер більше як чвертка пшениці є нашпарованої, а не маю де продати. Кілька разів збирався я віднести до руського склепу, та там що вечора повно людей, не продаш, хоч загибай.

Лесь. Шкода нести, най сго "папером" пібе, я вже до него посив, несли-б сго на кладбище, а він мене допитус, хто мені дав ту пшеницю, тато чи мама? А я кажу: "Тато дали". А він зважив тай каже: "Я не маю дрібних заплатити, та завтра сам заплачу татови." Татови зараз потрібно гроший, говорю, а як не маєте, то беру пшеницю назад до дому. А він ти догадався, котюга, тай каже: "Пожди, я завтра спитаю сго, чи правду ти кажеш?" Я став тогди як вритий, не знав, що робити. Тогди признав ся ему у всім, та прошу, аби, нічого татови не споминав, а він навіть й слухати не хоче. Аж вретті сго жінка вмішала ся в діло, тай він помяк і тогді зачав протокол тягнути з мене, ніби жандарм. А на що ти крадеш збіже з дому? А деж ти гроши дівасш? Ну а я, розуміє ся, як можу так брешу. В кінци він сказав, що дарус мені той раз, але аби я памятав та більше ні зерна не рушив з дому. Я забігмав ся і тогди він мені каже: "Бери пшеницю та занеси до дому."

Гриць. А диви по ти ся! А я, щойно збирав ся пинька до него віднести свою пшеницю. А най-же його на марах носять, коли він такий.

Лесь. Я чув, лише не знаю, чи то правда, що на вигоні в Горбатого Пацька, якийсь жид купив город під хату.

Гриць. Тай я чув-і видів, як тамтого тижня у нас контракт робили.

Лесь. А щож той парх буде діяв?

Гриць. А чорний сго знає, що він буде робити. Тепер ходить по селі, скуповує вонучі, клоче, покладки, а навіть кури

Лесь. І думаш, що він на тім удержить ся в селі.

Гриць. (показує рукою і говорить). Ади, за вовка помова, а він онде. Тікаймо за верби та грудками парха (парубки збирають грудки і ховають ся).

ЯВА II.

(Входить Гершко обдертий, з мішком на плечах. Хлопці з'за верби кидають в него грудками, а він зі страху підскакує і кричить).

Гершко. Ай-вай-мір! (Парубки ще кидають, а жид оглядає ся і каже). Ну і що се значить? Хтось кидає і не лядно нікого. (Парубки підходять по тихо до жида, закидають йому на голову верету, валять на землю, сідають на жида, а він кричить). Гівалт! гівалт! (Хлопці пускають жида, він зриває ся і сварить).

Гершко. А злодуге, розбійники, я тобі буду навчити!

Гриць. Мовчи, жиде, бо зараз зроблю ти амінь.

Лесь. Гей мой, жиде, ти собі не гадай, що то в місті! То на селі небоже!

Гриць. А він роззявив хавку як до пастухів. Ти мой! Ти знаси, хто ми є?... Я вийтів син, а він (показує на другого) присіжного.

Гершко. Вибачайте, пані парубки, я бігме не знав.

Лесь. (шепче тихо до Грицька). Спитай, що він носить у торбі.

Гриць. Слухай, парху! Що там тягаш у міху?

Гершко. Мої пани, в мінї вєсо є, трохи вонучі, кльочи, цибулі і трохи ячмінї.

Гриць. То ти скуповуєш і збіже?

Гершко. Ну, а ви може маєте на продаж? я куплю.

Лесь. Слухай, жиде, стій ти тутки, а ми зараз принесем. (Парубки відходять, а жид остає сам, сідає на землю, дивить ся

до міха, виймає когута, но когут не живий; жид зриває ся на ноги і бідкає ся).

Гершко. Ай-вай-мір!... Ай-вай-мір!... А шляг зол ді тrefен!... Брех ді кенеле, проклятий гайдамух, а воно мені когут забилло! Ай-вай-мір! (жид ходить заломлює руки і говорить). Я за він корону занятив. (Бере когута, трясе ним, дус когутови то в дзюбок, то в хвіст, перово кудкудакає до него) кудкудак, кудкудак! (Когут й не киває ся; жид ходить якийсь час і думає, потім говорить). Ну, і не пропаде мій корона! я знаю, що зробити. Я візьму сму, переріжу шійке і скажу, що воно мені страфилло ся і буду гоїови продати. (З за сцени чути кроки, жид ховає когута до мішка, на сцену входять два парубки зі збіжем в мішках).

Гриць. Ну, жиде, ми вже принесли, подиви ся.

Гершко (приступає, виймає з кишені вагу і важить). Ну, кільки вам дати за той торбинки?

Гриць. Ну, таж ти повинен знати, як ти купець...

Гершко. Я вам за ваше торбинки буду дати три шісці, а вам дві шісці, більше нігде не дістанете, аби ішли, де хотіли, я вам добре даю, бігме ну.

Лесь. Ото ти парх! А він за таку торбегу дві шістки дає. Мене аж рука боліла, нім приніс.

Гриць. В моїй торбі буде не слабо чвертка. Ну, слухай жиде, причини ще що, бо ідем гет.

Гершко. Ані греїцар більше. Я й так богато сказав. Я теper порухував, що я не буду заробити ані цента на той пшеницю, хоч берн, а хоч ні.

(Жид відходить, хлопці радять ся, що діяти).

Лесь. Ну, Грицю, і що зробимо? Він більше не дасть...

Гриць. Майорко тож більше не платив. Віжи-ж заверни парха, най бере.

(Лесь біжить і кличе).

Лесь. Жиде! жиде! верни ся! (Жид вертає ся).

Гершно. Ну, і що будете казати?

Гриць. Давай гроші, бери пшеницю до стилої мами.

(Жид платить, зсипав пшеницю до мішка і відходить, парубки остають самі.)

Гриць. Буде досить на музику, правда?

Гриць. А он хтось іде. (Показує в сторону, куди пішов жид).

Лесь. Таж то ваш Василь.

Гриць. А его куди ма́ра несе?

Лесь. Просто сюди іде, таї якнийсь папір держить в руках.

Гриць. Або ти не знаєш, що він все як не газети то книжки не кидає ся, як жид маймурки. Ой сьміяв ся я з него раз, як ми ішли понад чорну рудку. Ідуть тато, я і він. А він по дорозі газету читає, а там по дорозі ломаки сторчать, він піткне ся на копач та бебех в болото, щось зо три рази, а тато его буком по крижах, а він виліз з болота як чорт. Тож то я тогди насьміяв ся з него.

Лесь. Ми, то хлопці раз! По що нам сушити голови над письмом. Тати наші богачі, а богач, коби лише лумеро знав. Люди за него зрѣдять. Я і підписати ся не вмю, хоть до школи ходив, а не міняв би ся за Василя, що в газетах бабрає.

Гриць. Та на що нам письма... От мої тато не вмюють, ні читати, ні писати, але чи потрафить хто так, як вони. Вони за війта. А як приїде староста, то і може похвалити їх. Нема вже, каже, розумнішого війта на цілий повят понад вас, Гарасиме.

Лесь. То правда. Мої мама не раз сварять ся з татом, та кажуть: Чому ти, Трофиме, не годен потрафити так, як "вуйці" Гарасим.

Гриць. Лесю, на бік з дороги, бо вот Саламон іде. (Гриць і Лесь ховають ся).

ЯВА 3.

(Василь з газетою в руці входить на сцену).

Василь Гай, милий Боже... Чи є хто на світі, аби був вдоволений з сироти? Мабуть, що ні. Сирота нікому не вгодив і не вгодить. Всі на сироту відказують, всі помітують, всі проганяють, ніхто не має над ним серця. От хотьби і мій вітчим. Сам не знаю, як його назвати, кого слухати. Люди кажуть, що він мою небіжку маму, таки живцем у гріб загнав. Кажуть, що він на смертній постелі прислував маму, аби йому свій ґрунт записала, інші говорять, що він мій рідний батько, та тільки відрик ся мене тому, аби сам носів майно моєї мамп. Ах, Боже, кому повірити маю? Мама не скаже, бо в гробі, батько ще з малку відцурав ся мене, чужі не хочять за свого припятн. Не знаютьки, чи знайде ся в світі таке серце, аби приголубило сироту без роду.

ЯВА 4.

(Марійка надходить з ведрами по воду, а побачивши Василя, ховає ся за цимриня кершніці і прислухує ся бесіді Василя).

Василь. Сам не знаю, як розбити своє тяжке горе, треба засьпівати сиротинську ноту. (Сьпівас):

Віють вітри, віють буйні,
Аж дерева гнуть ся;
Ох як болить мое серце,
Самі слези ллють ся.

Трачу літа в лютім горю,
Тай кінця не бачу,
Тільки тогди і полекша,
Як нишком заплачу.

Не допоможуть слези щастю,
Серцю легше буде,
Я вродив ся сиротою,
Цурають ся люди.

Суть ще люди, що і моїй
Завидують долі,
Чи щаслива та билинка,
Що росте у полі.

Де ти мила чорнобрива,
Де ти? Відозви ся.
Як без тебе я горюю,
Прийди, подиви ся.

До кого я пригорну ся
У білому світі?
Всегда біда сиротині
Як в знімі, так в літі.

Якби хто з боку вчув, то і не погадає: Що йому за біда? Сьпі-
вас, тай гадки не має (задумує ся).

(Марійка стоїть за цимриньом і співає).

(Василь наслухує).

Болить мене головонька,
Оченьками мружу,
І не знаю, не відаю,
За ким серцем тужу.

Ой либонь ти, мій миленький,
Тій тузі причина,
Що без тебе, мій соколе,
Все мені не миле.

Чорні очі, чорні брови,
А личко біленьке,
Уста свіжі, рум'яненські,
Слова солоденькі.

Ой ти, милий чорнобривий,
Не додавай туги,
Не давай ся на підмову,
Як тя схоче друга.

Василь (дивить ся в сторону керниці і сьпіває):

Ой я тебе, моя мила,
Не хочу зраджати,
А все буду Бога просить
І тебе кохати.

(Василь підходить до Марійки, Марійка погаянувши на Василя, почала сьпівати веселої:)

Ой, Василю, сиди в білю,
А я у бодячу,
Хочби яка нічка темна,
Я тебе побачу.

Василь. Добрий вечер, Марійко. Гарно сьпіваєш.

Марійка. Дай, Боже, здоров'я. От так тугу із серця згап'яю. а як побачила тебе, то і веселої засьпівала.

Василь. А якж в тебе, Марійко, туга може бути? Рідний матько, рідна мати, богацтво, всего доволі, чого душа забagne, тільки жити тай веселити ся. Мені лихo. Я круглий сирота: Ні батька, ні матери, ні мастку. Нічого нема. Всі люди відцурали ся, ніхто мене не любить.

Марійка. Василю, не думай, що як є батько, та мати і богацтво, то вже і щаслива людина. Все нічим, як долі нема.

Василь. Богатому не тяжко за долю, сама вона приходить, а бідний хоть шукає її, то не пайде. Відно, що сам Бог призначив одним панувати, а другим бідувати. Мені самому не надіятись гаразду ніколи. Працюю, гарую як собі, а в заміну дістаю паругу та кннини і доброго слова школи й не вчую.

✓ **Марійка.** Ой Василью, Василью; мої тато нераз говорять, що вітове господарство лиш ти тримаси в порядку.

Василь. Мені не довго вже бути в него. Я не годен видержати. Досить старий донікче мені, а молодий ще гірше.

✓ **Марійка.** А кудинж ти ідеши?

Василь. Гет піду, куди очи поведуть. Піду межн чужі люди, може там пайду долю.

✓ **Марійка.** Не чини того, я-б не пережалувала. Я знаси В...а...си...льку (опускає руки в долину).

Василь. Чого ти плачеш, Марійко?

✓ **Марійка.** Василью, я слаба, ой, ой, впаду.

Василь. Щож тобі, серденько?

✓ **Марійка** (стоїть якийсь час, дивить ся на Василя і говорить): Василью, прошу тебе, не іди з нашого села, бо я без тебе загину. Пропу тебе, не іди.

Василь. Та чомуж ти малаби загинути без мене?

— **Марійка** (встидливо дивить ся в землю). Бо я тебе люблю.

Василь (якийсь час стоїть і думає). Як, ти мене любиш? Се не може бути; в тебе батько й мати, в тебе масток, а у мене нема нічого. Мати умерла, а батька не знати де шукати.

— **Марійка** (приступає до Василя, кладе руку свою на шию Василя і говорить палко). Я люблю тебе, мій Васильку. Люблю більш батька, матери, себе самої, люблю тя над все в світі.... Колиб заглянув ти в мое серце, та зрозумів його скуку на самоті; а як воно бсть ся з радости, коли тебе побачу.... Медику мій, щастя мое, доле моя... Я не годна тобі висказати моєї радости словами. Мені здає ся, що при тобі на крилах у воздух злітаю.

Василь (притуливши її руку до свого серця говорить):
Голубко моя, перепеличко моя щебетлива, я вірю твоїм словам,
я чую удари твого серця, а тобі не знаю, чи і признаватись про
своє серце. Я не годен словами висказати тобі моєї любови. Од-
наково мені, чи в могилу, чи з села виходити, а тебе не бачити.
Но іду, та наложу на себе руку, хай Бог діє зі мною, що Його
святая воля. На дармо втопив я свою душу у твоєму серці. Нам
не кохатись, не жити в купці, ми не рівня собі, Марійко (сумує).

Марійка (з болем і страхом). Василю, не говори мені сьо-
го, не убивай мене. Я без тебе не буду жити. Не можу любити
нікого, крім тебе, ти всім для мене, ти житє, ти щастє, ти мій
рай. Хибаж ти не хочеш моего щастя?

Василь. Хибаж то щастє, серденько, взяти собі за мужа
людського попихача, безбатенька, та наробити батьковн, та ма-
тері сорому? Хибаж мати твоя не проплакалаб нашої долі?... По
що тобі любити пройдишьвіта, спроту? Я піду в сьвіт, пропаду
на все, на віки, щоб не занастити твоєї долі. Будь щаслива
без мене (пригортає її до себе і цілує в чоло).

Марійка (плаче). Бодай мені не дїждати було чути від те-
бе таких слів. Щож робити мені нещасливій? А вжеж ти мене
не любиш так горячо, як говориш, коли міняєш любов до мене
за людську злобу. Ні, я не пережжю сего. Бувай здоров, а не
кидай мене, нім побачимо ся знова хоч разочок. Мати жде на
мене, мені пора до дому, пізна година, люди підглянуть, та пу-
стять неславу про нас.

Василь. І мені пора, аби богацькі коні не забігли в шкоду.
Працай! (цілує її пристрасно і виходить).

— **Марійка** (Марійка начерпає воду і співає):

Ненько моя дорогая, ненько моя ненько,
Не дай мене за нікого, лиш за Василенька.

(стоїть над ведрами і говорить). О, Боже, який же він гарний та любий, та добрий. Ні, він не кине мене, не піде в світ; він мій, я його люблю. Його земля не стане носити, як він покинув би мене. (Вздихає тяжко, бере ведра і пускає ся йти, за нею тайком підогас Гриць і ловить її в поперек. Марійка налякана кричить). Йой, йой, (і пускає ведра).

Гриць. Не бій ся, маспоязика, то я, твій Гриць.

— Марійка. А бодай тебе лихо ловило, як ти мене перестрашив, (ловить ся за голову) в голові шумить, голова болить.

Гриць. Я не знав, що з тебе такий страхонуд; мене аби і дїтько полохав, то не настрашить.

— Марійка (дихаючи тяжко). Бо ти не багато від него втік.

Гриць. Що ти кажеш?

— Марійка. Та ніч, кажу, що ти приличний парень.

Гриць. Ой, дівко, ти, бачу, мухами годована.

— Марійка (прибирає серйозну міну). Але ти мене ними не годував. (бере за ведра і відходить, а Гриць заступає їй дорогу).

Гриць. Стривай, маю тебе щось важного запитати.

— Марійка. Та кажи собі.

Гриць. Що за бесїду мала ти перед хвилиєю з Василем?

— Марійка. А тобі що до того?

Гриць. Чув я добре, що ти говорила.

— Марійка. Коли чув, то не питай.

Гриць. Не так буде, як ти собі з тим голодранцем обміркувала. Я не звабви ся вїїтів син, якби допустив бродягу обманути тебе.

— Марійка. Не твоє діло, Грицю, опікуватись мною. Я тебе і видіти не хочу, не то числити ся з твоїми словами.

Гриць. Хоч, не хоч, а я тебе люблю і ти мою мусиш бути!

— Марійка. Ти любиш мене, так як вовк вівцю, як твій батько любив Василеву матір, свою першу жінку. Щезни від мене, не докучай мені.

Гриць (скрегочучи зубами). Так воно! Не пора тобі ще самовільно гуляти, розкажу я твоїй мамі, як ти тут обіймалась, та лестила ся з Василем. Ви не дїждете того, аби я, син першого господаря в селі і начальника "гміни", піддав ся наругам голодранця, що навчив ся з книжок дівкам голови завертати.

— **Марійна**. Зпаси що, Грицьку, біжи сейчас до моєї мамі, по що ждати до завтра, та розкажи їй все, до слова і не забудь ще і прибрехати куну. Може мама і згодить ся на те, щоб мене живу віддати такому як ти вовкови в зуби. Але не буде сего, хоч би ти і як лютив ся і нападав мене.

Гриць (помяк). Слухай, Марійко, май ти розум, зроби от так, як я тобі кажу. Начхай на того баламута, він любить твій масток, не тебе. З ним тобі не жити.

— **Марійна**. На кого начхати?

Гриць. На того, що тут недавно морочив тобі голову.

— **Марійна**. Говори до гори; не з тих я, щоб говорила кому не те, що серце каже. Мені пора до дому, з тобою най говорить той, хто два гарці гороху з'їв. (Відходить, а Гриць стоїть задуманий. Лесь вибігає з за дерева, регочеть ся).

Лесь. А що, Грицю, чи я не казав тобі, що оближеш макогін!? Ха, ха ха. А чия тепер правда! ха, ха, ха. (Відходить).

(Заслона спадає, кінець першої дії).

Знаєш а не знаєш
Знаєш а не знаєш
Знаєш а не знаєш

ДІЯ ІІ.

ЯВА 1.

Гаська і Настя.

Хата Якіма Багрія, прибрана по богацьки. На лаві сидить Гаська, а Настя порядкує в хаті.

Гаська. Але в вас, кумо Настю, всюда чистенько мов в люстрі. От, як то добре мати дочку; а в мене нема кому, як сама не зроблю, то все стоїть лоском.

Настя. А в вас, кумо, є за то кому коло земельки робити. Три хлопцї як медведї, а в мене що?... Мій старий самий не годен ради дати в господарстві. Немає часу і в голову почихати ся.

Гаська. А ви-ж, сусідонько, думаете, що в мене ціло є так кому робити? Мій Гарасим немає навіть часу попоїсти, як паляжить ся. Лише до хати ввійде, а вже хтось і жде на него зі сноровю. Ту знов комісар приїхав, запрягас коні, тай на комісною їде, а сам знає, що не буде коні погажати, але й Грицька мусить з собою брати, ну, тай вже по роботі. А Василь, як Василь, з него малий спасибіг! Робить як за напасть.

Настя. Ой кумо, кумо, не маєте ви чого на Василя відгазувати, він добрий робітник, Нераз я виділа его роботу, так му йде, як на машині.

Гаська. Ідїть гет, Настю, таж то гній від сьвіта, мій давно вже хотїв прогнати гет неробу, але я просила: от най ще трохи перевалє ся, нїм мій Грицуньо доленьку собі добере, а годди най то старий па штири вітри прожене.

Настя. Ой гріх будете мали, кумо, якбиşte не дали му хоч кусничок города. Що правда то не гріх, він таки паробив ся. го-ло вас, тай масток сго небіжки мамн коло вас калатає ся.

Гасьна. Кумо! А деж є гріх за такого посмітюха!? (чути кроки із сінни). Хтось іде, до вас (чути стуканє).

Настя. Може Марійка з поля.

ЯВА 2.

(Гасьна, Настя і Гершко.)

Гершко (входить з міхом на плечах). Дай вам Боже, щас-ці, пані Багрїхе і вам пані Вітехе.

Настя. Дай Боже тобі, Гершку.

Гасьна. Буде кумо дощ.

Настя. Та чому?

Гасьна. Бо жиди тягають ся по селі (сьміє ся).

Гершко. Не бійте сі, не буде йому іти дощ, бо я ходжу.

Гасьна. Я знаю, що ти ходиш, абишь кого оциганив, або вкрав що.

Гершко. Красти я не вмис, ошукати я не хоче, а тільки купити що будь вмис і продати также.

Настя. Щож ти скуновуєш, Гершку?

Гершко. Щітине, волосене, вонучі, кльочи, яйці, курічке, гусічке, пшенички, кукурідзке, фасольке, всьо купує.

Гасьна. А що ти маєш на продаж?

Гершко. На продаж я маю всьо: ножічке, ршичке, політички, голки і маю горіфке з гуральні пан Каньовский, найліпше горіфке на цілий сьвіт (виймає фляшку і показує).

Гасьна. Може діло, кумо, добра горівка, може най дасть покушати. Пошукайте по порційки.

Настя (подає келїшок кумі Гасці). Ну, жиде, налійно, най покушаєм.

Гершко (наливає і говорить). Такий горіфки ви ще не виділи.

Гасьна (не). Таки не бреше пся віра. То вам раз горівка. Л'їй ще (жид наливає). А нате-ж вам, кумо Насте.

Настя (не і захлистуючи ся говорить). Таки правда, а я гадала, що ви жартуєте, а вона вам по цілім тілі як лстрика розходить ся.

Гершко. Ви думали, що Гершко хоче вас дурити? Я вмисні для вас приніс такий горіфке.

Гасьна. Дайно сюди тоту горівку; такий дісталам на ню гапетити, щобим цілу фляшку випила (жид подає фляшку, а Гаська наливає і не раз по раз два келішки, а потім подає Насті). Я вам кажу, кумо, що се золото не горівка; а нате-ж випийте ще.

Настя. Ще одну може й випю, а більше то не знаю, бо як випю п'ять, шість то вже досить бабі.

Гасьна. Хи(а-ж ваша голова, кумо, з дині... Я хотьби й десять випила, то не дбаю; по що собі маю жалувати, най знаю, що жию.

Гершко. Масте рихт, пані вітихи, на що христїнин живе на сьвітї, як би не випив, кільки хоче.

Гасьна. Ото ми христїнини влїз до хати, раз! обі сьміють ся). Сиди ти, христїнине, в хатї, а я збігну до дому та принесу деню, аби тобі заплатити; а ви, кумо, приготуйте й свою пайку (обі виходять, жид лазить по хатї, краде що може і пакує в торбу. Гаська і Настя приходять, несуть в запасках збіже).

Гасьна. Видиш, Гершку, то всьо для тебе ми принесли, за то, що ти дав нам доброї горівки. Памятай та приноси з-часта, але сеї самої, бо ми иншої не хочемо. (Гершко зсипас збіже в широку торбу, підсьміхас ся, дякує, виходить в двері і не влазить ся, пробує боком, не може, аж задом пропхав ся, а баби регочуть ся).

Гаська. А тепер, кумо, випиймо знова по трошки той поговоримо собі здорові (пють обі).

Настя. Ой чи нема що, кумко, балакати. Щож то вже я пережила на сім світі, та перебула і за день не розкажеш.

Гасьна. Не говоріть, чусте, про те, що минуло, а поговорім про те, що нам здалоби ся весіля робити. Знасте, у нас фалабу, газдівство на ціле село, а Грицкови пари, хоч куди шукай, не найдеш над вашу Марійку.

Настя. Бог би з вас говорив, кумо, куди моїй Марусі рівнати ся з Гарасимовив сном? Що ви, то не ми. Ваш газда паллицю пішло в село, то позбігають ся люди і роботу зроблять, як вітром подув, а мій мусить за гроші наймати, та часом і так тяжко робітника найти, а сам мусить робити, та гарувати, аж згорбив ся в три погібели. Або і я сама. Марійка поможе дома, або і ні тай біжить в поле з татом до роботи.

Гасьна. Казати, куди хотіти, а все таки нема в селі робітниця над вашу Марійку. А що вродлива, а що розумна! Вона мому Грицуневу так до пари, що нігде ліпшої не дібрати. В Грицуна, чусте, такий розум, що перебіг старого, а послушний вам, що ну. Що скажу, то зробить. Лиш згадаю: А ну но, Грицуцю, скікни, принеси оковитки та помасти мамі плечі, а він вам, чусте, за минутку виміняє за збіже кватирку, тай принесе, а такий вам проворний, що пераз аж сьмію ся з него. Як треба мені від старого дістати якого шельюга, то він так зручно витягне з монюпки в старого, що той і не стямить ся, коли та куди вона поділа ся. Послушний вам, кажу, мені у всім, тай годі.

Настя. І моя Марійка небога послушна, але я не потребую диктувати їй, що має робити. Вона знає жіночу роботу ліпше чим я, та за то на хитроці не здалась; вона проста, що думає то і говорить. Але вона добра дитина в мене.

Гасьна. Так, так, кумко, вже набалакалим ся то сего то того, ану-но ще по трохи, дай Боже, здоровле (пють). Я хочу ска-

зати, за чим я до вас прийшла. Пóслухайте: Нам треба женити Грицька, поставити на газду, а вас думаєм просити о вашу Марійку, аби́сьте дали сю нам за невістку. Ми вже обміркували ціле село, тай таки над вашу дитину не додумались пари Грищуневи. У нас масток не малий, тай Грицько однак, мастку не заберемо до гробу. А таких два ґрунти злучити до купи, то діти будуть плавати в достатках як по маслі і нам в гаразді з ними пробувати. Якби ви про те міркували, кумко, га?

Настя. А Господь його знає, де Марійчине щастє... Але я думаю, що вони обєс таки під пару. Подушки як бобоні, повнісенька скриня з полотнами, а ниматечка без ліку. Сорочки вишивані, гафтовані, простира́ла, пошевки, обрусц, ручники, всьо вам кажу, кумо, є готове, тільки весіля робі.

Гаська. Порадьтеж ся, кумко, зі своїм старим, а Гарасим прийде до вас, тай зробимо сватанє. Тепер іду до дому полуденок лагодити робітшкам.

Настя. То ще по одній на дорогу (пнуть, цілують ся, працюють ся).

Гаська. Будьте здорові, дай, Боже потанцювати (відходять жваво).

ЯВА 3.

Марійка і Настя.

— **Марійка** (входить весела). Знаєте, мамо? Ще такої пшепиці не було, як сего року. Колосє як бирки.

Настя. То тобі, донечко, на коровай.

— **Марійка.** Хто знає, може ще не одну перемолотять, нїм мій коровай будуть місити.

Настя. Ні, таки з сеї тобі такій унечемо коровай, як коруну гаршій.

— **Марійка.** Та воно говорити можна, але не все так ділассь, як гадаєсь.

Настя. Сядь по ти коло мене, донечко, а я тобі щось дуже гарненького розкажу сьогодні.

— Марійка (сідає коло мамі). Щож такого?

Настя. Знаєш? Нині була в нас війтиха Гаська.

— Марійка. Ну, та що?

Настя. Та приходила питати, чи ми віддамо тебе за їх Грицька.

— Марійка (стревожено). А ви що їй сказали?

Настя. Я казала, що ти Грицькови до пари, та не булоби вам обоім біди на світі. За ним би ти стала доброю газдинею.

— Марійка (схопивши ся з жалем). Мамо, я борше у ставі сховаюсь, чим за него піду.

Настя. Гов, Марійко не фиркай ся; мати добре тобі радить, опам'ятай ся, та май собі за щастє, що найбогатший в селі парубок вбиває ся за тобою.

— Марійка. Не хочу я того богацтва, мамо, най він зі своїм татом держить його собі. То не богацтво, але слези вдів та сиріт. То кров Василювої матери небіжки.

Настя. Пусте, Марійко, масток мастком, аби не вкрадений, а Грицько однак, богач на всі села і в нас чи мало землиці, тай ти в нас одна, нам злучити мастки, а станеш такою панею, що з далека кланяти ся муть тої люди і молоді і старі, звичайно богачі.

— Марійка (крізь плач). Мамо, мамо, хваліть його, як хочете, і всі люди най хвалять, а моє серце чує до него гірку відразу. Він парубок без чутя, без серця, гордий та думний як нець зі свого богацтва. Він не буде мати сумління над жінкою, бо він вдав ся в свого батька, що замучив небіжку Олену, Василюву маму. Я його не хочу.

Настя. Що така коза як ти, може ще судити про людей? Мусиш слухати мене, матери, от що! Я не позволю собі гнути тут тереферів!

— Марійка (клякаючи перед мамою). Мамо моя солоденька, все зроблю, що схочете, на все послухаю, але за Грицька таки не піду; краще тут мене вбийте. Я не люблю його, ненавиджу. Ох, який він мені страшний!

Настя. Встань дурна. Нема вже в світі здає ся, дурнійшої від твоєї голови. Скажи мені, чого ти так ненавидиш Грицька? Чого відкидаєш від себе щастє, славу та пошану? За кого иньшого тут вийдеш? (з іронічним сьміхом). Хиба за війтowego байстрока?

— Марійка (відходить в сторону, шльохас і сьпіває):

Не хочу я того паньства, не піду я мамо;
Рушниками, щом придбала, спусти мене в яму.
Нехай попи засьпівають, а дружки поплачуть,
Легше мені в гробі лежать, ніж його все бачить.

ЯВА 4.

Настя, Марійка і Яким.

Яким (входить з граблями до хати). Богу дякувати, сего року, аж душа радує ся, таке всьо красне на поли (глянувши на Марійку, питає). А вона чого плаче?

Настя. Чого? На свій дурний розум.

Яким. Та на який?

Настя. Або я знаю?

Яким. Слухай, стара, скажи, що між вами зайшло? Я не люблю видіти в хаті роздор.

Настя. Нинька приходила до нас кума Гаська. Питала ся, чи ми не віддалиби нашої Марійки за їх Грицька.

Яким (байдужно). А ти що сказала?

Настя. Та я лише надмінила, що вони обое під пару, але без тебе не могла я дати кумі слова; думаю, порадим ся всі трое, тай як прийде Гарасим, умовим ся, тай станем весіле ладити.

Яким. А чогож вона плаче?

Настя. Вона каже, що не піде за Грицька, тай тому реве.

Яким (спокійно). Марійко, іди но, небого, лагідь на стіл, а ми тимчасом поговоримо собі обоє.

— **Марійка** (складає руки перед батьком). Батечку дорогенький, майтеж хоть ви милість надо мною, не тручайте мене за того вовкулаку, бо сій Богу, не дїжду з ним шлюбу; хоть ви не топїть мене. Прошу вас!

Яким (Марійка відходить, а Яким дивить ся за нею спокійно і каже). Бідна вона; як то одна годипа безголовя змінить людину; і поблїдла і почорїла. Добра дитина.

Настя. Лише не жалуй так западто, та не цьвіркай проти мене. Я знаю, що роблю, а вона як не хоче слухати мамі, то я перестану журити ся нею.

Яким. Можна і не жалувати, але знати у чім, а на милованє нема сплованя; ти бачу підхмелшлась, тай і не тямш, що балакаш.

Настя. Ти все тими приповідками збувасш дни, а дївчинї трафляють ся такі люди, тож нехай не вередус, а виходить за мїж за газду, за багача.

Яким. Та що з того їх богацтва? Спитай но ти їх, з відки воно в них взяло ся, а волос тобі на голові дубом стане. Цїле село кривдус ся на вїйта Гарасима, ошукав він бідного і вдову і сироту, а чужа кривда не виїде на здоровля нікому.

Настя. А ще нам до чужої кривди, аби не вкрав, а хто чужого не хоче, то дай Боже аби і свого не мав, знаєш? А в репті, то Гарасим кривдив людий, не Грицько; що кому Грицько винен?

Яким. Або молодий, гадаєш, далеко відкотив ся від старого? Що йому в голові? Гуляти, шити, бити ся, пакість кому зробити, тільки всего. Але вїйт все покриває, бо вїйта люди болять ся, та ще і в руки цілюють.

Настя. (з огидним сьміхом). Ну, то віддаймо її за кого ти скажеш. Але ні, я не позволю, я варта зятя багатой фамілії.

Яким. Чи ти не знаєш, як живо переводять ся бсгатства пагарбані кривдою, та як Бог тяжко карає дїгий таких богачів? Подивись на Грицька: Лайдачина, волоцюга, тай і вкрав-би, як-би що під руки попало.

Настя. В тебе мабуть лишній віїтїв вихованок, Василько, то в тебе золотого, не парубок.

Яким. Або як ти гадасш? Я не дав би одной ноги Василя за десять війтових Грицьків. Він один ціле господарство Гарасимове утримує. Сам від добрих людей навчив ся читати, розумне та чесно слово сказати, хоч кому, а Грицько? Шибеник, тай решта.

ЯВА 5.

Ті самі, Гарасим, потім Маруся.

Гарасим (входить з костуром). Славайсу, панове господарі. Дай, Боже, гаразд.

Настя. Слава на віки, пані вуйце.

Яким. Просимо близше, сїдайте куме.

Гарасим. Спасибїг, я і постою, немаю колп, рахувати, і сісти, щоб менї рахувати ту причину, не вольно часу марнувати, мушу доглянути поржондку в гміні і в господарстві, рахувати.

Настя. Масте рихт, пані начельніку; якби не ваша голова в громаді, не було би порядку між людьми, люди без вас, як без рук і без очий, ви всім рада, порада і поміч.

Гарасим. Я, рахувати тому причину, знаю вже, куди і що іде, я вже як треба що в селі, то і закручу і розкручу і приверну і відверну, рахувати то, подлуг моїх поліграфів приписано є, альбовем, з повяту. Куждин в селі мусить памятати, що Гарасим віїт на цілий повят рахувати. Я лиш, рахувати тому при-

чину, пішло от сю в село (показує на палицю) а вона, рахувати тоту причину, знає, як поржондок зробити (усьміхає ся гордо). Я прийшов до вас, рахувати, в важнім пункті поговорити, таки з вами обоїма, кумове, рахувати.

Яким. Просимо казати.

Гарасим. Я прийшов, рахувати, запитати вас, чи ви вже говорили між собою, рахувати, аби ваша дівка виїшла за мого сина.

Настя (підханусь). Не треба і радити ся, то собі пара на на ціле село як мастками, так фамілійов і розумом і красою; я готова хочби і нині.

Яким. Та добре, що ти готова, але треба спитати, чи діти готові; ми з кумом не женим ся, але вони обос.

Гарасим. Е, а хтоби там, рахувати альбовем, аж дитній доштував ся за ту причину. Що ми скажемо, діти, рахувати, мусять слухати.

Настя. Сьвята правда, наші вуйці, якби ка-у вам, дати дітям волю, то не буде їм гаразду, а нам потіхи.

Яким. Балакайте здорові, на мотузї не личить провадити кого під вінець; схоче одно другого, то добре, а ні, то ні. Я самий спитаю Марійки, ось вона йде.

Марійка (входить сумна). Прощу до обіду, татуню (до Гарасима). Здорові були, дядьку.

Гарасим. Добре, рахувати тоту причину, щось надійшла, Марійко. Нам тебе треба в однім ділі запитати, бо ми вже старі так як готові, тільки ждем на твоє слово, рахувати.

Марійка. На яке слово?

Гарасим. Рахувати так: Знаєш мого Грицька? Парубок, рахувати як дуб, як мальований, пари йому нема в цілім селі, а женити ся треба. Ти, рахувати, йому під пару одна, бо він сам говорив, рахувати, що з таким мастком, як ти маст, то не знайде дівки і на десятім селі.

— **Марійка.** Скажіть йому, дядьку, від мене, — нехай би він по-сватав мого тата, бо то їх масток, а в мене нічого нема і я за него не піду, хочби і він сам війтом став, а не то війтовим сином був. Я не люблю його і мені легше було би з торбою на мості самій сидіти, чим з ним у вашім господарстві гуляти. Лишіть мене, нанашку в спокою, я не буду вашою невісткою.

Гарасим. Яка молоденька, а як, рахувати, щечече, аж по книшках поре. Вміє шанувати дядька! Ой не добре буде, дитинко.

— **Марійка.** Не хочу я вашого добра, а людських сліз та крови (відходить).

Гарасим. Віда, Якиме. Я думаю, рахувати тота причину, що не розумію, рахувати, хто старший, чи ви, чи Марія? Погано так дядькови рубати словами.

Яким. Вона мене слухас все, що скажу, але в сій спр, вже мушу я їй послухати, бо я з її мужем жити не буду, тож найсама вибирає, а я тільки порадишком стану.

Гарасим. Ну, коли вже так, рахувати, то мені нема з вами балаканя, але я не забуду ту причину, що мене ваша Марійка без бука вибила в вашій хаті. Абиьте, рахувати, не каляли ся (відходить).

Яким. Як Бог дасть, так буде.

Настя. Та що ти думаш, Якиме? Такі люди трафляють ся, а ти їх самохить відганяєш?

Яким. Боже, борони від таких сватів всіх добрих людей, мене грішного тай мою дитину, не треба мені жити дитину чужою кривдою.

Настя. Ти все на якусь кривду; ти прийми собі за зятя війтового вихованка, він однаково лазить до тебе читати якісь газети, тожто тогди буде гаразд! Ти собі ляжеш, а він тобі читати ме, як ніч так день, от тогди буде і тобі і Марійці щастя!

Яким. Коби лиш Марійка хотіла іти за него, я і нині благословлю їх під вінець.

Настя (зриває ся люта). Чи ж хто видів таке покаяніє, таку погань? Я жартую, а ви справді віддавали дитину за того голодранця.

— **Марійна** (входить, роззирає ся по хаті). А виїт вже пішов тату?

Яким. Пішов, небого, пішов.

— **Марійка.** А ви що йому сказали?

Яким. Том сказав, що і ти сказала.

— **Марійна** (цілує старого в руки). Тенер я знаю, що ви мене любите, батечку; відвернули від мене немов грім лешій з неба, ах якже мене переболіла голова, відколи мама сказали мені ту погану повину.

Настя (перериває). Заболить тебе ще не так голова через твої дурний розум. Такого лиха сьвіт не бачив, аби дівка цурала ся парубка і багатого і вродливого і розумного.

— **Марійка.** І безличного, і захланного, пияниці, розбишака і брехуна.

Настя (з досадою). Скажи мені, розмайлише моя велебная, на кого ти ждеш і за кого виїдеш? *Emotionally*

— **Марійка** (з великим зворушенєм). Мамо, мамо, за нікого не їду, на нікого не жду, нікого не люблю, крім лише одного.

Настя (з здивованєм). Котрого одного? Може виїтового вихованка?

— **Марійка.** Василя, мамо, Василя.

Настя (взявши ся за голову). Згину, г'явту, згину, не вдержу; ти мені такого встиду, такої неслави в хату хочеш напести! Василеві байстрюкови мені тещею бути? Старців годувати моїм мастком? Я борше тебе коромеслом у гріб зажену, як з посмітюхом тобі до шлюбу стати.

Яким. Чи ти стара здуріла, чи що тобі стало ся? Вибиї собі з голови таку дурницю, силувати дитину за нелюба, та ще і

лайдака. Василь нарень чесний, роботящий, його розум та характер більше варта, як Гарасим зі всіми своїми мастками, та з своїм зухвалым сином.

— Марійна (крізь плач). Мамо, мамо, на що ви мучите мене, та силусте за нелюба? Піду в сьвіт за очн, у найми стану, а Грицихою не буду.

(Заслона спадає, кінець другої дії).

omit

*Уасилия родився. М. Левинсон
has the music
book containing
that song.*

Song by Carlo

ДІЯ ІІІ.

ЯВА І.

Війтопе подвір'є, по однім боці стодола, по другім хата з великими вікнами.

Гарасим і Гаська.

Гаська. Чи знаєш ти, Гарасиме, чому Яким не хоче дати свої дочки за нашого Грщуня?

Гарасим. Лиша година то знає, не я.

Гаська. Та він її рихтує за Василя.

Гарасим. За котрого?

Гаська. Та за нашого мудрагеля.

Гарасим. Він? Яким? За Василя дочку хоче дати? То не може бути! Хибаби му розум вплив з голови.

Гаська. Бігме, Гарасиме, що правду говорю. Чиж я тобі не казала давно, наженн його від нас, не тримай, а ти все казав от най це робить, а тепер видиш, що він тобі вистроє, ліпший став як наш Грщуньо, видиш, богачевн підлестив ся, а ти, Гарасимихо, дурна з твоім сином.

Гарасим. Таке воно? Послїдний раз ти нинї, злодіюго, переступиши мій поріг. Прожену як собаку на щитри вітри, зараз прожену. Грій гадюку за пазухою, а вона тебе такн вкусить. Впгодував драба, гадувати навчив, а він, дивн, в дорогу менї лїзе, такїй голопятник. Го, го, не таких мудрагелїв видїв я, рахувати ту причину, а ще потрафив звалити собі з дороги. Пожди, пропадеш, собако, не побачить тебе Яким своїм зятем (задумуся). Менї, рахувати, Гарасимови, моему Грщїковн, аби такїй посьмітюх в серце в'їдав ся, посїв Якимів масток? Не доживе він

того. Га, рахувати, він мені в виборах кинув з професором, а Яким лише ходь. ним та підсьміхав ся ніби з дурного Гарасима. Видів я добре їх роботу, рахувати. Гарасим не снав під дурного хатою, а за десять літ мого вийтвіства чей павчив ся альбовем між нанами, як, рахувати ту причину, позбутн ся лпха з хати. Не допущу до сего встиду, рахувати мою фамелію. Присїсто-Боже, що ні (дубає костуром о землю).

ЯВА 1.

Гарасим і Василь.

Василь (надходить з ціном і ключем в руках). Де Грицько, тату?

Гарасим (дивить ся з під лоба). А тобі його на що?

Василь. Треба нам всукати дратву до ціпа, кашниця уврала ся.

Гарасим. Обійде ся без твого молоченя (люто). Кинь ціп! Марш з мого обійсти, щобишь мені від ниньки, рахувати ту причину, ні кроком на мою землю не ступив, бо ти кости поломлю тим контуром! (пускає ся до Василя бити).

Василь (пускає ся іти до хати).

Гарасим. Де йдем?

Василь. Хочу взяти свою сїрачшну; так чей заробив її у вас.

Гарасим. Ні кроком мені, (до жінки) Гасько, винеси му стару полотнянку, капелюх і ходаки. (Гаська побігла до хати, Василь поставив ціп на землю, спустив голову, притулив палець до голови тай думас).

Гасьна (виносить річи і говорить). Маси, бери тай щезай від нас.

Василь (повільно бере річи, одягає ся, приступає до Гасьни і говорить.) Дякую вам, матінко, за вихованє, за вигодува-

не, тай за сей посаг, (показує на ходаки, а відвернувшись до Гарасима, говорить) Вам, тату, дякую за науку та щирість до мосі небіжки мамі і до мене. А за те, що я так тяжко нагарував ся для вас, пай вам Господь заплатить і за всі убійори, якими ви обдарували мене, пай вам Господь сторницею віддасть. (обертає ся з гіркою міною і відходить).

Гарасим (дивить ся за ним лукаво).

Гаська. Шкода було і того лаха дати; пай би був пійшов лишне у дращі, а він ти так красно подякував за те, щось го вигодував.

Гарасим. Собаку якби був, рахувати годував, то пемавби такого клопоту; пай щезає від мене до сто соть чортів громів, рахувати.

Гаська. Через него ціле село сьміє ся з нас і з нашої дитини. Кажуть, що Яким десь мав говорити, що не давби Василя одного за таких десять парубків як наш Гриць. Видиш, як він підлизав ся горбатову Якимови?

Гарасим. А хтож тобі таке казав?

Гаська. Всі люди говорять; мені сором на вулицю вийти, всі показують пальцями на мене та сьміють ся. Кажуть, що уриває ся Гарасимсі.

Гарасим. Най по я перейду селом, чорт би їх побрав, рахувати, всі воли повтихають. А якби який сьмів мені що цьвіркнути, рахувати, в зуби, то вже от сей (показує на костур) зробить з ними рихт, ще і до фурдиги зажену.

ЯВА 3.

Гарасим, Грицько і Гаська.

Грицько (входить сумний). Вітер порозвертав наші полукіпки, всі до одного.

Гаська. А тиж чому не поскладав?

Грицько. Най Василь складас, а він що? лише ціпом мас плескати по снопах?

Гасьна. Тато нагнав Василя на псю матір, аби не показував ся більше до нас; недавно що йно кошвиндава ся в світ за очі.

Грицько. То, то, то. Йому давно належало ся так зробити. Я видів, що він їхав з Якимом Багрієм у поле. Я думав, що він з ним присів, та їде на нашу рудку кониці поправити, та ще і казав му, аби всі кониці добре поприкладав, бо вітер дере як сказив ся, а він крикнув: — добре, добре, — тай поїхали.

Гасьна. Мабуть він пристав вже до Якіма. Ти чуєш старий, що Грицько каже? Таж Василь поїхав з Якимом у поле.

Гарасим. Що, що, таке?

Гасьна. Та Грицько здивав їх обох на дорозі.

Гарасим. Гей, гей, рахувати ту причину, не виїде йому на сухо сватба з Якимом, понамятас він, з ким зачав. Не довго йому гуляти, я його припугаю. Не одному я вже, рахувати, голову вкрутив, потрафлю я і сему лайдакови.

Грицько. (задумав ся, потім говорить). Знаєте що, тату? Лишнїть мені його, я знаю, що маю з ним зробити; він не буде Якимовим зятєм, хибачи я здох.

Гасьна. Встид був би для тебе, Грицю, тай сьміх на ціле село, аби наш посьмітих випередив тебе; з тим мусиш конче щось зробити. Ходїмо в поле, Грицьку (відходять а Гарасим остає сам):

ЯВА 4.

Гершко і Гарасим.

Гершко. Дай Біг щісливе, панї вуйці.

Гарасим (дуже сумний). Дай, Боже, і тобі Гершку. Що чувати, рахувати коло тебе?

Гершко. Гаразд. Чи не слабі ви що, пані вуйці? Ви щось мені зажурені.

Гарасим. Ні, або що?

Гершко. Я такн виджу вам, нівроку, Богу дякувати, дуже змарііли, може на вас кльоніт який?

Гарасим. А як і кльоніт, то що? Ти мені поможеш? Як моя, рахувати, голова не може тому ради дати, то звідки ти, рахувати, можеш порадити.

Гершко. Пані вуйце, ви кажете, що я не годен порадити; я сі не слуюю, бігме, ні, але в мнї жидівське голова, ви знаєте, на наших бубліях цілий сьвіт стоїть, чому би я вам не міг порадити?

Гарасим. Може і таке? То с так, рахувати: Я хотів свого Гриця оженити з Якимовою дівкою, бо богатшой, рахувати, в селі нема Грицькови до пари і з мастком і з фамілією.

Гершко. Ну, і чому сму не жените? Воно обос дуже файні пара.

Гарасим. Чекай, не перебивай, рахувати най докінчу.

Гершко. Я не перебиваю, кінчіть, проше, вас, пані Гарасим.

Гарасим. Та як говорити, як ти пхаси, свого носа борше як треба.

Гершко. Я вже не буду.

Гарасим. Слухай же.

Гершко. Ну, ну, кажіть.

Гарасим. Як тобі, альбовсєм, знаним є, що Яким рахувати має туу причину, файний ґрунт, дочку, а в мене один Грицько. як одна голова на плечах. Гадаю собі, рахувати, ожено єго з Марією, злучу ґрунта, таї чистий фільварок.

Гершко (поцмукус). Такий кепеле вже нікому нема, як ви, пані Гарасиме.

Гарасим. Воно так би було; рахувати, стара Якимиха з радної душі може бути нашою свахою, тай Яким вже пристав, але проклята дівка вдуріла, та вчепила ся Василя, мого приймака, а на Грицька й дивити ся не хоче. А я як влютив ся, тай прогнав Василя на те вітрів, рахувати, з дому. А він просто потягнув до Якіма тай оба поїхали в поле до роботи. Кажки ти, Гершку, таку маю страту, та такого сорому наробив ми той голодрапець, що тяжко моїй жінці лиця меже люди показати. Я мушу позбутися того лайдачини, рахувати, не дам собі, рахувати, по голові їздити, встид бувби і сором, рахувати, якби він перехитрив мого сина.

Гершко (цмокас). Чусте, то напавда великий сором для вас і для пані вїтнихи і для ваш панич. Де таки чути, аби приймак не мало мойре, перед паном вїт, аби телях було мудрійше від старий бик і від корову.

Гарасим (пристрасно). Слухай, Гершку, чи не міг би ти мені в сім ділі, але так, рахувати тому причину, осторожно та секретно, аби ніхто на сьвітї не знав, що ми тут оба будемо говорити.

Гершко. Ну, кажіть, пане вуйці, я нікому не скажу. Ви знасте, же й пан староста і сенджс, і пани лише на жидях стоять. Жид ще нікого не зрадив.

Гарасим. Ге, ге, ге! Лише Христа. Але то ніч, рахувати, то всьо за гроші. Я тобі дам, Гершку, двіста ринських і фіру пшениці, як ти мені спрячеш Василя, рахувати, аби він мені не бороздив в дорозі. Альбовсім знаєш, що вїт Гарасим, рахувати, слова додержусь.

Гершко. Чусте, пані вїт. Ци ви хочете, аби я ему забив?..

Гарасим. Що хоч, те й роби, лише аби его рахувати, в селі не було, я дам тобі тоту причину, щом обіцяв. Чуєш, двіста ринських і десять кірців пшениці.

Гершко (голоснійше). Чусте, пані начальнік...

Гарасим (перебиває). Не кричи так, бо ще яке лихо підслухає.

Гершко (тихийше). Я єму вкрасти буду, вшукати, забрехати, але забитий чоловік, я не можу, я сі бою, біме ну.

Гарасим. Та я тебе не силюю, чорт тебе бери, як ти такий жид, що не знаєш гешефту, рахувати, то й без тебе обійде ся.

Гершко. Я такий гешефт не хочу, пані вуйці, мені страшно коло вас сидіти, я сі бою, йду гет від вас (хоче відходити).

Гарасим. Пожди, не вхопть тя; памятай, абись нікому ні писув, бо бим ті з села вигнав.

Гершко. Ще мені казати (переступив фіртку і каже). Я не буду казати, як даєте мені то, що обіцяли, а як ні, то ще ні-її скажу Якимови і всім людям в коршмі буду казати.

Гарасим. Грім би тебе вбпв, Юдо, (до себе) отом заїхав. Я дам тобі, що обіцяв, я не збіднію, а ти замкни морду.

Гершко. А коли даєте?

Гарасим. Як змолочу збіже, не вхопть та.

ЯВА 5.

Гарасим і Грицько.

Грицько (входить). Не журіть ся, тату, хиба нам лихо.

Гарасим. Що ти кажеш?! Ти ще медодий, рахувати, тебе може і не дуже обходив, що тебе так вирихтував той т.б. дра-вель.

Грицько. Яж вам казав, що я з ним справлю ся, хочбим повис на шибеници, а свого доконаю. Не дочекає Яким ребити весіля своїй донії з Василем (приступає до тата і говорить тихше). Знаєте, що я зроблю, тату? — Яким піде землю їсти. Василь до криміналу, а Марійка мосю буде.

Гарасим (не певно). Де твоя голова годна так виштуди-вати, рахувати.

Гриць. А чий сніг, не ваш? Найді ся ще сховає Василевч голова від таких штук. Але я розкажу вам, як маю зробити, аби ви знали, як застосувати ся. Я мушу вкрасти Василів ніж. Яким що вечера ходить до пасіки; я схочу ся за вербу, підожду, а як надійде Яким, а я Василевим ножом справлю його, тай ніж при нім лишу. Як найдуть Якіма, то і ніж найдуть, а ви і я присягнемо в суді, що то Василів ніж і справа скінчена. Марійка буде моя, а Яким сяк чи так, збирає ся на виїта на другі вибори, отже параз відверну дві біди.

Гарасим (гордовито). Тепер виджу, рахувати, що ти в та-та вдався; лише все треба зробити скоро і осторожно, аби ніхто не зауважив, коли ти зробиш те діло. Треба в одні дні і ніж у-красти і Якіма згладити, аби Василь не розтрубив борше, що йому ніж пропав (відходить).

(Заслана спадає).

Сцена друга. Дія та сама.

(Дорога за селом у поли).

ЯВА 1.

Грицько сам.

Грицько (входить з ножом в руках, бистро і лукаво глядить кругом себе і говорить). Не довго тобі тішити ся Василем, не довго завдавати сорому. Не тобі сьміяти ся з виїтівського роду, не тобі, горбачу, байструка за зятя мати, а мою честь ногами топтати (заглядає і ховає ся за вербу).

ЯВА 2.

Яким.

Яким (згорблений входить повільним кроком, розкладає руками і говорить до себе). Не знаю, чого мені так тяжко на серці? Боже, щось ніби шепче мені до уха: Вертай ся, Якіме,

буде якась біда. Але Господня воля на все. Піду, приляжу, у насїці, послухаю гомону пчілок, покріплю ся запахом меду, то цей полекшас (зшмас капелюх, молить ся по тихо. Грицько вибігас з за верби і топить йому ніж у ребрах і відскакує на бік).

..Яким (застогнав і звалив ся долїлиць на землю. Грицько стоїть і приглядаєсь, доки той сконав, потім відтягає його на бік і говорить).

Грицько. Так тобі, гнцлю, (оглядає, чи хто не йде) з війтом жартувати, за нашу честь і масток! Здихай як пес. (Відходить, а з заду ловить його Панько за обі руки).

ЯВА 3.

Панько. А ти що зробив, вороже? Защо зарізав ти невинного чоловіка?

Грицько (переляканий не може говорити), Слух-хай-те, Па-Па-Паньку, цитьте, не кажіть ні-ні-нікому, не забу-бу-буду вам сего до смерти. (Панько пускає його, Грицькови руки дрокать, виймає гроші:) Масте, Паньку, десятку, лиш мовчіть, я вам ще дам, як буде треба.

Панько (зітхнув тяжко). Буде, синку, Бог тяжко карати; але вже пропало, я його не лишу тут без свічки, бо бувби гріх. Сї гроші віддам за його душу, я старий, між, людьми не згину.

Гриць. Тїкайте гет чим борше, я всім займу ся, Паньку, не кажіть нікому, прошу вас, не скажіть.

Панько. Я не скажу, спну, хиба як Бог мене запитає (тїкають).

ЯВА 4.

Іван і Семко.

Іван. Чуєш, Семене: — ні за кого тепер в селі не говорять, лиш за війта, та його сина.

Семко. А то чому?

Іван. Або ти не чув? Вирихтував він приймака, а приймак його.

Семко. А то як?

Іван. Війт прогнав приймака, а приймак з Марійкою давно любили ся, та голубили ся крадьки в пасіці, коло моєї рудки. Я все видів, але я Марійку шаную, бо вона чемна дівчина, а Василь лише бідний, а йому не сором би й до попадянки копнути ся. Війт давай сватати Марійку за свого Грицька. А Василь понюхав письмо носом, та до Якіма у свати без старостів. Яким дуже полюбив Василя за його вдачу та розум, не боронить Марійці кохати Василя, хоч війтиха з Якимихов гіркими словами мастять Василя що динши а Яким стоїть при своїм, і Марійка аж літає така рада.

Семко. Ото сьміху, раз. Вривас ся багачевн; чужа праця боками лізе. Минувшого року здохли му дві пари коний, а за Грицька жадний порядний господар дитини не дасть. Зачуваю, що Василь має робити війтови процес за свою дідизинну по мамі, але бідака немає грошей на адукаців. Тепер з Якимом вони підскубують війта.

Іван. Ходім но ми скорше, бо може лише паднести жандара, а як не застане нас під церквою, то буде біда. Війт, що слово, то все каже: рахувати, відай він перерахус ся тепер. (ідутъ).

Семко. Диви, хтось лежить, мабуть, якийсь п'яниця, подивім ся. (Приступають, обертають Якіма горі лицем) Та то мервець.

Іван. То Яким Багрій; диви, він зарізаний, осьде кровавий піж коло него.

Семко. (Перестрашений) Покаяніс. Во мня Отця і Сина і сьвятого духа (хрестить ся).

Іван. А що будем діяти?

Семко. Помолім ся вперед Богу, за його праведну душу; добрий був чоловік, най йому Бог гріхи простить (клякають, мо-

лять ся, по молитві Семко говорить:) Біжи, Іване, по війта і присіжного, а я тут підожду. (Іван відходить).

Семко (стоїть над труном, тай говорить). Тай комуж ти, сивий голубчику, завинив що? Кому ти заповідяв лихо? Кому завадила твоя праведна душа? Чи ти коли відгнав від хати бідного без куска хліба? Чи може напасний був? Ні, Якиме, ти праведний був, твое серце любило і бідного і багатого, і свого і чужого, за щож тебе, спірїтонько, зарівав якийсь ворог? На кого лишив ти вдову тай спроту, чи не на Гарасима Деруна, аби зблїтував ся над ними? Якиме, Якиме, пранцай, любий сусїдо, поговорим на другім свїті (Утирас рукавом сльози, походяє).

ЯВА 5.

Іван, Трофим, Гарасим, Семко.

Іван (їде в перед, показує). А вот він лежить. (Гарасим приступас до труна). Ба хто тебе, Якиме, рахувати тоту причину так справив.

Трофим (укляк, перехрестив ся). А дивїть, осьде нїж окривавлений.

Гарасим. Добре, що с нїж, рахувати, альбовем по пожи, я рахувати, пайду убійника. Слухайте ви, газди, аби нїхто з вас нїкому не сказав, що найшов ся нїж. Я завтра рано спроваджу комісію, зроблю слідство і по пожи найду того пташка, що зарівав Якіма. Генер несїть його до дому. (Якіма виносять).

Заслона спадає.

Конець третьої дії.

ДІЯ ІV.

Обора Якима Багрія, по однім боці хата, по другім комора, під хатою сидить Настя заплакана, Марійка стоїть і плаче.

ЯВА 1.

.. Марійка і Настя.

— Марійка. Батечку мої, таточку, за щож ви так загинули, за чії гріхи? Не вжеж я так Бога прогнівила, що вашу кровцю пролив якийсь лютий вороженько... Божечку мій, Божечку?... Ратуй нас в сїм лютім нещастю, не дай мене під опіку лютому ворогові? (до мами). Не плачте, мамо. Бог нас не покине, чей не схоче нас карати ще більшим лихом, лише відмовте тому катови Гарасимови, най дасть мені чисту годину; я не хочу віддавати ся, будемо самі бідувати, люди не Татари, допоможуть нам, порадять. Мені серце розпаде ся за татом, а він мені про свата не говорить. Бог би його врозумив.

Настя. Дай мені чисту годину, Марусе!... Досить для мене одної рани, не задавай другу, бо як зачнеш мені ще й тепер сушити голову, то не забавлю ся й я за татом (обі плачуть).

— Марійка (спокійно). Коби ви, мамо, знали, який мені шні рано сон приснив ся.

Настя. В біді, дитинко, ніхто доброго сну не має.

— Марійка. Слухайте, мамо, я вам розкажу: Спило ся мені, що ніби тут, ніби десь коло нашої хати на подвірю було глибоке болото, а під самою хатою, десь таки отут (показує пальцем) така пропасть була, що най Бог криє. А з Гарасимової обори надійшов десь ніби великий чорний бик, а Василь хотів його

геть прогнати. Та він Василя як не вхопить на роги, як не бехпе в то озеро, а я десь піби побігла витягнути Василя, але той ухопив мене на роги, тай біжить зі мною піби на Гарасимову обору, мені десь пустила ся кров ротом і носом а ви десь сьмієте ся, а я так кричала, аж пробудилам ся (здригає'ся). Ще й те-пер страшно, як згадаю. Коби хоч Василеви не лучило ся яке нещастє, аж тогди би ми на віки пропали (вздихає'ся).

Настя. Буде вже, допо, з тим Василем. Все лише за Василя. та за Василя; якби не він, не булоби лиха, він причиною його (плаче). Нині доктори будуть пороти твого тата.

— **Марійна** (з плачем). Мамко моя дорогенькая, Василь не вишеп тому, я знаю, що не вишеп, він не такий.

ЯВА 2.

(Входять: Судия, секретар з паперами, лікар, присяжний, вартівники, війт і жандарм).

Гарасим. Славайсу.

Настя. Слава на віки.

Гарасим. А що, рахувати, встав Яким, чи ще спить?

Настя (плачучи). Бодай так устав той, що його зі сьвіта згадав.

Судия. Чи се газдівство замордованого?

Гарасим. Так есть, тіло в хаті, альбовем ще в ночи, рахувати, спорядили.

Судия. Так його в хаті замордовано, га?

Гарасим. Альбовем ні, прошу пана сендзього, його найшли он там під вербами.

Судия. Як довго війтуєте?

Гарасим. Альбовем, рахувати, десять літ.

Судия. (з досадою). І ви, пана добродію, не знали сього, що не вільно рушати трупа з місця, доки не перейде перше слідство?

Гарасим (змішаний). Альбовем, пані сендзя, рахувати то-ту причину, я так розпорядив, бо тих наліграфів не знав.

Судия. За се ви повинні відповісти, вийте.

Гарасим. Альбовем, прошу ясної ласки, рахувати, прошу мені дарувати; я не знав, я, рахувати, не письменний.

Судия. (до лікаря). Ходім до хати, зробимо авгонсію.

(Есі відходять, заслона спадає).

ВІДСЛОНА ДРУГА.

Ява та сама.

(Судия, лікар і писар сидять при столі, Настя і Марійка сидять на боці, проті стоять.)

Судия. Хто перший найшов тіло покійника на місці морду?

Семко. Ми оба з Іваном, прошу пана судні.

Судия. Як зовете ся?

Семко. Семко Налесник, а сей (показує на Івана) Іван Те-пір.

Судия. Кілько літ?

Семко. Сорок і чотири, ми оба ровесники.

Судия. Чим займасте ся?

Семко і Іван. Ми оба господарі і вартівники.

Судия. Де ви нашли тіло покійного Якима?

Семко. Он там під тою гнястою вербою.

Судия. Коли ви його нашли?

Семко. Вчора на примерку.

Судия. А жив еще?

Лікар (перебиваючи). Він не міг жити ні пять хвиль від гої рани.

Іван. Ні, він не жив!

Судия. Як ви його нашли?

Іван. Ідучи дорогою, ми побачили лежачого долі лицем чоловіка. Думали, що то п'яниця, прийшли, оглянули і пізнали Якіма.

Судия. Чи не пайшли ви що коло тіла, по чім би можна слідити убійника?

Гарасим (перебиваючи). Був знак, прошу пана сендзього, альбовем рахувати, я маю той знак.

Судия. Я вас не питаю. Говоріть ви, Іване.

Іван. Прошу пана судні, коло него лежав окровавлений ніж.

Судия. А деж він?

Іван. Пан начальник узяли.

Судия. Гарасим Дерун, до протоколу.

Гарасим. Альбовем, рахувати, сестем тутай, прошу ясного комісара.

Судия. Покажіть той ніж що пайшли при тілі убитого Якіма.

Гарасим (виймас з за холяви ножик). Прошу ясного суду, альбовем я вже сам робив слідство і знаю чий се ніж.

(Судия оглянувши ножик, подає лікареві).

Лікар (міряє ширину і довжину ножика і говорить). Відповідає глибині і ширині смертельної рани, заданої Якимови.

Судия. Чий се ніж, війте?

Гарасим. Я, рахувати, цілим домом присягну, що се ніж Василя Смирного, мого приймака.

Судия. А деж він?

Гарасим. Мабуть десь у селі.

Судия (до Насті). В котрій годині виправили ви Якіма з дому?

Настя. На примерку, прошу пана.

Судия. Кудиж він ішов?

Настя. Ішов до пасіки, як звичайно.

Судия. Чи немав Яким ворогів в селі?

Настя. Від колп жисмо, ми з ніким не сварили ся.

— Марійка (перебиває). Вс ч, прошу суду, посварили ся троха з дядьком Гарасимом про мене.

Судия. Як то про тебе?

Марійка. Війт доконче хотів аби я виїшла за його сина а я і тато відмовили йому, і над тим перечили ся.

Судия. Ну, і погнівали ся за те?

Марійка. На мене погнівали ся війт, його син, а за тата я не знаю.

Гарасим. Вона власне хоче виїти за Василя Смирного.

Судия. Постепфірер, пошукайте Василя і приведіть сюди.

— Марійка. Не треба шукати, я знаю де гіц, і закличу його.
(Жандарм відходить, а Марійка за ним).

Гарасим (стримує її).

Судия. Пустіть її.

(Марійка виходить).

Гарасим. Вона муєть знати добре, рахувати тоту причину.

Судия. Вас ніхто не питає.

(Входить Василь, за ним жандарм, стають перед судисю).

Судия (до Василя). Як називаєш ся?

Василь. Василь Смирний.

Судия. Кілько літ?

Василь. 26.

Судия (показуючи ніж). Чий се ніж?

Василь (приглядаючи ся). Мій, прошу пана комісара.

Судия. Де ти його дістав?

Василь. Дядько Гарасим купив його на ярмарку для мене.

Судия. Що ти діяв ним вчера?

Василь. Вчера.. — В полудне стругав ним зубці до грабель за коморою.

Судия. А звідки він прийшов під вербу до покійного Якима?

Гарасим (неспокійно, перебираючи пальцями). Крути, небже, як хочеш, рахувати, то твоя сиравка.

Судия. Не перебивайте.

Василь. Перед вчера, війт прогнав мене з свого дому, а тепер тручас мене в біду через Марійку (клякає і плаче, складає руки). Я не свідомий крові покійного Якима, Бог свідок, що я не вишен; я не знаю, звідки ви маєте мій піж.

Судия. В іменні права арештуйте його, пане постенфірер. (Жандарм кує в ланцухи, Василь кричить).

Василь. Я не вишен, за що кусте мене?!

Марійка (кидає ся з боку на Василя і голосить). Що з тобою, пропаш ми без тебе. Ги не вишний, ти не вишний (комісія виходить).

Заслона спадає.

ВІДСЛОНА ТРЕТЯ.

Дія та сама.

Тюрма. — Василь в кайданах.

Василь. Зарізали Якима моїм ножем, а мене без ножа. Ох тяжка неволя, а ще тяжший її кінець. Тіло мов має повиснути на мотузї. (З розчурою) За що? Чи виноватий я хоч одробинку за смерть доброго Якима? Боже праведний! Ти знаєш мою душу, Ти по правді судиши людий, осуди й мене, Предвічний Боже! Вирви мене всемогучою рукою із сих кайдапів, дай мені прожити на білому світі. Не дай моїм ворогам тішити ся моєю огидною смертю. (задумує ся). Марійко моя, Марійко. За що нас Бог так тяжко покарав? Чи сподівала ся ти, що твого милого вітер на шибенци буде колсати?... Пращай, мила, я не-

випуватиї (плаче). Господи, наверни душу, яка відкрила би злочин Гарасимового гадючого гнізда. То його справка. Боже, ти знаєш, що то його, і я вірю, що ти не пустиш безкарно невинлої крові Якими. Я вірю, що твоє Всевидюче око все видить, все знає. Ні, я не згину від руки ката, — а може... Най буде Твоя сьвята воля (молить ся).

Заслона спадає.

ВІДСЛОНА ЧЕТВЕРТА.

Дія та сама.

В хаті Якимихи, Настя, Гаська, Марійка.

ЯВА 1.

(Настя і Марійка сидять та думають, входить Гаська.)

Гаська (Входячи). Здорові були, свахо, тай ти дитинко.

Настя. Дай вам, Боже, здоровля, сусідко, що хоч ви за нас не забули; з пудьги витримати не можу, а з Марійки не маю потіхи. Маріє тай маріє, як скошена цвітка.

Гаська. Та якжеж би в сусідстві могла я за вас забути? Наробив вам горя Василь, тай його, каже старий, що засудили на шибеницю; десь не задовго мають повісити того розбійника.

— Марійка (зриває ся бліда: до себе). Що я чую... - Васпля на шибеницю... (до Гаськи). То брехня, Гасько, Василь нічого не винен, його не повісять (падає на лаву).

Настя. Якби не винен, то не засудилиби. Злодій, розбійник, кат лютий, а його ніж що мав робити коло тата? Пани не дурні, знають, що роблять.

Гаська. Алеж вона, кумо, помарніла, Господи, змилуй ся. Не гризи ся Марійко, розбійника повісять, тобі легше буде. Десь

саме тогди зробимо тобі весіле. По що нудити сьвітом за оприш-ком?

— Марійна. Я його не забуду, Гасько, хотьби ви мені що го-ворили, я пропаду разом з ним.

Гасьна. Ей, так зле не буде; коби ви повінчали ся з нашим Грицьком, за все забудеш, і любити меш його. Він тепер такий гарний, як панич з міста, а, я, любонько. От зараз надійде мій старий, та умовимо ся.

— Марійна. Пропала моя любов (тяжко віддихає). Житє ме-ні тепер не мле, не маю для кого жити. Утоплю ся, сїй-Богу, у-топлю ся.

Настя. Забудь, дитино, лихо, кинь журбою об землю, знай, що ти маєш доглянути мене на старі літа, в могилу зложити і за мою грішну душу справити сорокоусти (плаче).

— Марійна. Не плачте, мамо, для вас все зроблю, бо я ваша дитина, коби вам було добре, а я буду по сьвіту тягатись мов тїнь, ні жива ні мертва.

Настя. Ніч — тільки йди за Грицуня, забудеш за все, і будем всі щасливі.

Гасьна (зазирає в вікно). Вже йде мій старий, та зараз поговоримо про сватанс.

ЯВА 2.

Входить Гарасим, Настя, Гасьна, Марійна.

Гарасим (входячи). Ну, рахувати, свахо, я вже порадив ся з Грицьком і у сьвященника проворудовав. Вінчанє наших ді-тїй відбуди ся за три неділи. Завтра підемо до дїховного на протокол.

Настя. Підемо, (похитує головою) якби то мій небощик був жив, то і весіля булоби веселе, а так, Господи милий, люди гуляти муть, а ми з Марійкою плакати.

Гарасим. А хтож, рахувати, винен небіщкови, що приймив опришка до хати! Якби він був добрий, яб не прогнав його.

— **Марійка.** Він таки не винен тому, хочби ви казали, куди хотіли. Я таки знаю, що він не вбив небіщика тата. Він тогди був з кіньми на поли (зітхає тяжко).

Гарасим. Йому було ще лише тринайцять літ, а вже поривав ся на мене з сокирою; але я вибив добре, тай на тім скінчило ся.

Настя. Осиротив він нас, воріг, осиротив. Бог би йому заплатив з високого неба.

Гарасим. Шнурок заплатить, свахо, суд, рахувати, справедливий.

— **Марійка.** Бог милосердний не допустить до того, щоб він за дармо гинув. Моє серце чує, що його не повісять, а якби він вернув ся перед нашим весілем, то я таки за Грицька не піду, хочби що було.

Гарасим. Говори ти своє; мертві з гробу не встають, а люди з під шибениці не втікають. Василь пропав, так йому належить ся рахувати, а ви, свахо, лагодьте ся на весіля, порадьте ся всі три, кого в старости, кого в дружби брати, а я, рахувати, з Грицьком постараюсь о решту (виходить).

Заслона спадає. — Кінець четвертої дії.

ДІЯ V.

Сцена, дорога за селом, по боках верби, Панько Притула.

ЯВА 1.

Входить панько з палицею, потикає ся, паде на землю, стогне.

Панько. Ні, не піду даліше, кольки вмагають ся, ой, ой, млоїть у грудях, коби хоч надійшла жива душа, аби не взяти на той сьвіт з собою Гарасимових гріхів. Ой, ой, таки умру (пробує встати). Не встану, не піду. Боже, на що я таїв, а тепер невинний чоловік пропаде, окаяний я, окаяний... (дивить ся в сторону). Хтось іде — Слава Богу (піднімає ся сидячки, дихає тяжко). Розкажу, все розкажу, а тоді Бог най діє зімною, що його ласка.

ЯВА 2.

Гершко і Панько.

Гершко з гилякою в руках входить на сцену, глянувши на Панька, приходить ближше і каже:

Гершко. А що там робиш, піяк? Що в тебе неділі? сидить в холодї як пап.

Панько. Ой паную, паную, Гершку, ходи но ближше.

Гершко. То ви, Паньку? Що з вами- Ви слабій? та виж не есте богато горіфку, я знаю.

Панько. Умираю, коби краплю води хто подав.

Гершко. В минї води нема, я маю горіфку (приступає до

Панька, подає фляшку. Панько кушає, а покріпившись говорить):

Панько. Слухай, жиде, біжи в село, скажи людям, най біжуть до мене, (стогне) я скоро вмру, а маю де що важного сказати (стогне).

Гершко. Ну, кажіть мені, а відтак я їх закличу.

Панько. Тобі самому не скажу, може хто другий надійде.

Гершко. Най буде так. Онде йдуть оба вартівники.

Панько. Слава Богу, що йдуть.

Гершко. Я буду йти гет.

Панько. Подожди і ти, не завадить.

ЯВА 3.

Панько, Гершко, Семко, Іван.

Семко. Славаїсу Христу... а вам що Паньку?

Панько (стогне). Слава на віки, Спасибіг, що надійшли.

Семко (до жида). Він умирає.

Гершко. Ну, ну, він мені казав, що буде вмирати, він хоче вам щось сказати.

Іван. Що скажете, Паньку?

Панько (Стогне). Слухайте, люде, тай ти, Гершку, я вмираю, а маю на душі тяжкі гріхи, ви послухайте і зробіть то, о що я прошу, а ви Іване запишіть мої слова.

Гершко. Ну, кажіть, бо я не маю часу.

Панько (говорить, Іван пише). Гарасим Дерун, теперішній вїйт, при моїх очах, удусив свою першу жінку Олену. Мені грозив і платив, аби я не видав його злочину. Жінку поховали. Його син, Грицько Дерун, зарізав Якіма Багрія, стояв над трупом з ножем у руках, коли несподівано застав я його при злочині, вийшовши з за плота під отими вербами. Там погіб Яким із

рук Грицька. Грицько там зараз дав мені десятку, аби я мовчав, і казав мені, що пік украв у Василя з під Якимової комори. Грицько все по троха платив мені, аби я про се мовчав.

Семко. Ото покаяніс! Чусте, а Василя завтра вішати мають за Якіма... Війте ся Бога!

Панько (стогне). То ще не все, люди добрі. Грицько казав мені, що Гарасим дав Гершкові 200 ринських і фіру збіжжа, аби Гершко згладив Василя Смирного.

Жид (поглинує, трясє ся). Ну, і що?

Іван. Я видів, як Грицько завозив до коршми повен віз міхів.

Семко. Так, туди стежка в горох! Гарасим конче наважив ся поїсти Якимів масток.

Гершко. Так, біме так. Правду сказали, пані Семку, він хотів Василя убити, аби він не був зєть Якіма... а я його не слухав, біме ні...

Панько (стогне). Чи ви все списали, Іване, що я говорив?

Іван. Так, Паньку, все.

Панько. Підпишіть мене, Семене, а я зроблю хрест святий.

Семен (підписує, дає Панькови, Панько робить значок і каже):

Панько. Хвиля мого життя рве ся. Незабавки стану перед Найвищим судисю, а тепер присягаю перед Богом і перед вами, що я говорив вам саму чисту правду (цілує хрест на зложєні пальці). Біжіть же всі три до міста, ратуйте Василя. Мене лишіть тут, най спокутую свої гріхи, нім Бог покличє мене до себе. Пращайте.

Семко і Іван. Ней Бог простить.

Гершко. Чусте, Панько, аби ви не вмерли, бо я би мав кльоніт. (Панько лежить і стогне, другі відходять).

Заслона спадає.

ВІДСЛОНА ДРУГА.

Дія та сама.

На сцені шибениця, Васи скований стоїть, гайдуки стоять коло него, священник розмовляє з Васнаєм, кат стоїть на заді, лікар і жандарм. Судия на переді з паперами в руках читає.

Судия. Силою декрету Високого Трибуналу, ти Василь Смирний, за замордоване Якіма Багрія, яко убійник першої степені, мусиш днесь в сій годині прийняти кару смерти через повішенє. Чи маєш що єще сказати? За десять хвиль кінчить ся твоє житє.

Василь (розлучливим голосом, умліваючи) Я не винен, я не вбив Якіма (падає, гайдуки підтримують його).

Лікар (ловить його за руку).

(Василь прийшов до себе).

Судия. Чи маєш що сказати?

Василь (звертаючи очи до неба). Бог свідок, що я не винен.

Судия. Готово, починати егзекуцію.

Кат (прискакує з заду до Василя, завязує хусточкою очи, Василь дрожить і ридає).

Василь. Боже, поклич на суд Твій праведний того, хто убив Якіма (за дверми чути міцний стукіт).

Василь (клякає і говорить). Господи, прийми мою душу, Ти все знаєш, Твій суд є праведний.

Жандарм (отвирасє двері, в дверех показує ся жидівська голова, Гершко подає жандармови папір і кричить).

Гершко. Не вішайте йому, проше вас!...

Жандарм (замикає двері, дає судні папір, судия переглянувши, говорить до жандарма):

Судия. Пусти жида сюди.

Василь (здрігнув ся, встає на ноги).

Кат (ладить шнурок і дивить ся на годинник).

ЯВА 2.

Жандарм пускає жида, за ним пхають ся Іван і Семко.

Жандарм. Вам не вільно.

Іван і Семко (голосно). Ми свідки.

Судия. Пустити їх.

Кат (закладає шнурок на шию Василеві).

Василь (здогнув ся і застогнав).

Гершко (голосно). Ай вай, проше вас не вішайте йому.

Судия (до ката). Здойміть петлю.

Кат (здіймає).

Судия (до Гершка). Хто се писав?

Іван (весело). Я прошу, ясного суду.

Судия. Хто се диктував?

Іван. Панько Притула.

Судия. Де він?

Іван. Умирає.

Семко. Він присягнув на се письмо перед Богом і перед нами, і підписав ся святим хрестом.

Гершко. Проше вас, пані сендзі, я сам присягну, зараз перед рабіном, що війт Гарасим Дерун, заплатив мені 200 рипських і 10 кірців збіжа, аби я сей Василь, що тут той пан хотів йому вішати, зі світа зглядив, але я не послухав, біме ні.

Судия (до жандарма). Принесіть, що треба до присяги. (до ката). Розв'яжіть арештованому очі.

(Кат розв'язує, жандарм вибігає).

Василь (дивить ся сердечно на свідків, потім звертає очі до неба говорить) Боже, дякую тобі, що ислухав мою просьбу (заплакуєсь).

Судия (до Василя) Успокойтесь.

Жандарм (Вбігає, кладе на стіл дві свічки, хрест і тойру).

Судия (сідає при столі і пише, потім кличе Семка і Івана. Ті присягають по тихо).

Судия Підпишіть ся. (Оба підписують. Відтак кличе Гершка, Гершко з шапкою на голові присягає на тойру.)

Гершко (звертає ся до Василя і кричить). Слухай Василь, вийтів Грицько украв твій ніж з під комори і зарізав Якіма.

Судия. Так зізнають сі свідки. Чи ти чув або знав що про те, Василю?

Василь. Ніч не чув, ніч не знав, перший раз чую.

Кат (кидає шнур на землю).

Василь. Се упало на мене мов грім, Бог свідком. Я любив покійного Якіма як рідного батька, а він мене як сина. Я мав бути його зятем, а Деруни були зависпі, хотіли доконче висватати Якимову дочку за Грицька, аби посісти Якімів маєток.

Судия. Доволі. В силу зізнань Івана Топора, Семка Налисника і Гершка Гозенштайна, під присягою і на підставі документу підписаного Паньком Притулою, звільняю тебе Василя Смирного від всякої судової кари, за смерть Якіма Вагрія.

Василь (тупає з радості ногами, гайдуки розковують його).

Судия (до жандарма). Чимскорше представте мені тут Гарасима Деруна і його сина Гриця.

(Жандарм виходить, а Василь кидає ся на шню Іванови, цілує його).

Гершко (підскакує і кричить). А видиш, не повісили тобі, Василю.

Семко. Біжи, Василю, чим борше до Якимихи, бо завтра Грицько повінчає ся з Марією. (Всі виходять).

Заслона спадас.

ВІДСЛОНА ТРЕТА.

Дія та сама.

В хаті Якимихи при столі сидять свахи і плетуть вінці, у куті скрипник. Коло кухні порася мати і кухарка, на боці сидить заплакана Марійка, дружки коло неї жебонять.

Перша сваха. Грайте, музики, я засьпіваю гуцульської.
(сьніває, музика грає, свахи плещуть в долоні).

Така наша Марусенька,
Така веселенька,
Та як у тій Чорногорі
Вода студененька.

Друга сваха. Не такої сьпівайте, кумко (сьніває).

Через річку гребелька,
Нема мого Василька,
Гучу, кличу, не чус
Нехай здоров ночус.

Ой васильки мої,
І Василь при мені,
Ой сй Богу, присяй Богу,
Снодобав ся мені.

Ой Васплю, Васплю,
Сорочичку ушню,
Без ковпіра, рукавця,
Для Василька молодця.

Ой Васильки мої
І Василь при міні,

Ой ей Богу, присяй Богу,
Сподобав ся мені.

— Марійка (хлипає).

Настя. Чого шльохаєш, нагадала шибеника, він учера но-
гами землю поблагословив.

Всі: регочуть ся, (Марійка плаче).

Друга сваха. Мені, чуєте, таки здає ся, що Василь за дар-
мо загинув. Він милосердний був парубок.

Настя. Сьпівайте, свашки, якоїсь інакшої.

Трета сваха (зачинає, другі сьпівають):

Відна пташина невеликая,
Що по гиленці скаче,
Дурна дівчина та не розумная,
Що за гультаєм плаче.

А засьпівайте-но ви що, дружки.

Дружки (сьпівають).

Зеленая рута, жовтий цвіт,
Не піду за тебе, піду в сьвіт,
Та й ропущу косу по плечу,
Нераз гірко, тяжко заплачу.

Ой деж ти, мій милий, ночуєш.
Що ти мого плачу не чуєш?
Бодай тебе, милий, Бог скарав,
Що ти мене бідну понехав.

Зеленая рута, чорний пень,
Бодай ти ся нудив ніч та день,
Бодай тебе милий, Бог скарав,
Що ти мене бідну понехав.

Марійка (плаче).

Настя. Такої дружечки, такої.

Перша сваха. Буде нам сумної, Марійка полюбить Грицька, або йому що за брак? Заспівайте сеї:

Кажуть люди, що я лиха,
А я є Грициха,
Я в поли ся паробила,
Йду до дому тиха.

Ой, Грицихо, буде лихо,
Буде тя Гриць бити,
Тай не буде кому біду
Тебе боронити.

Марійка співає з друзками:

Чи я в батька и едитина була,
Чи я в батька не дитина була,
Хотять мене повінчати
І світ мені завязати,
Така доля моя, гірка доля моя.

Чи нема вже річеньки утопить ся мені,
Чи нема вже кращого полюбить ся мені?
Були річки, повсихали,
Були красні, повмирали,
Така доля моя, гірка доля моя.

Трета сваха (заглядаючи через вікно). От приїхали свати, заспіваймо ще оттакі: (Всі співають, Марійка плаче).

Ой забреніли ковані вози на дворі,
Ой заплакала Марусі мати в коморі,

Ой не плач, не плач моя матішко за мною,
Не заберу я всього добра з собою.

Покину тобі свої слідоньки на дворі,
Покину тобі свої слізоньки на столі,
Покину тобі пахуче зіле в городі.

ЯВА 2.

Входить Гарасим зі сватами, Гаська і Грицько по весільному убранні, музика встє і грає на віват.

Свахи і дружки. Віват! Віват! Віват!

Гарасим. Добрий день, рахувати, дай, Боже, рахувати, многая літ свасі Насті, молодятam, свахам і дружкам і всім, рахувати віват (кашляє).

Всі кричать: Віват! Віват! (Марійка плаче).

Гарасим (до Насті). Пора до шлюбу, кумо свахо, рахувати, в мене не таке весіле як тут, рахувати, альбовсм війти поз'їздили ся з цілого повяту, писарі, ціла гміна, рахувати стоїть на оборі, подайте хліб та сіль, благословім діти, та пай, рахувати, ідуть до церкви.

Гарасим, Настя і Гаська сідають на ослиц, староста подає хліб і сіль всім на коліпа. Грицько іде по Метелу, тягне за руку і каже:

Грицько. Вставай, ходи, нема часу.

Гарасим. Клякай, рахувати.

За дверми гуркіт, на сцену вбігає жандарм, за ним вартівники, Василь і Гершко.

Жандарм. Гальт!... Іменем права і бешфелю з Прокураторії, арештую Гарасима Деруна за убіство першої жінки і Грицька Деруна за замордованя Якіма Багрія.

Свахи і дружки. Господи милій, а се що?

Гарасим опускає хліб і сіяє на землю. Грицько гиньє на всі боки.

Гарасим. Альбовсем, рахувати ту провину, весіле наше вахмайстер, мій Грицько, рахувати....

Жандарм (стукнув гвером). Подайте руки!

Кусе обох до купи, Гарасим вириває ся. Іван і Саша придержують.

Жандарм (кричить). Послуху!

Марійка стоїть і радо дивить ся поміж люди на Василя а Василь на неї, всі стоять тихо.

Жандарм (до скованих). Вперед!

Арештовані виходять, жандарм за ними.

Марійка і Василь приходять до себе і кидають ся в обійми, плачуть з радости.

Настя. А се що?

Іван (до Насті). Василь вольний, Багріїхо, то Грицько зарівав небощика Якіма.

Іван. Благословіть сі молодята, Насте.

Всі. Най Бог помагас. (Марійка і Василь клякають перед Настею).

Настя. (протягас над ними руки). Най вас Бог благословіть, мої дітоньки.

Гершко (підскакує, затирає руки і кричить). Файний живку будеш мати, Василю.

Заслона спадає.

К О Н Е Ц Ь Ш Т У К И.

ДРАМАТИЧНІ КНИЖКИ

котрі можна набути в

Українській Книгарні

850 Main St. Winnipeg, Man.

ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА.

Американський театр, підручник для театральних освітніх організацій та аматорських кружків	25ц
Американець, веселий образ з життя наших часів у 3-ох діях. — написав Мет Тейлор	15ц
Базар, п'єса в 4-х розділах. — написав Іван Тобилевич	25ц
Батраки, драма в 4-х діях, про життя робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Бродського	35ц
Безталанна, драма в 3-ох діях Івана Тобилевича	25ц
Блудний Син, образ з життя наших виселенців в Америці в 4-ох актах з співами. Є. Луцика	25ц
Бондарівна, драма в 4-ох діях Івана Тобилевича	20ц
Бувальщина, що на чужині провай очей не поривай, комедія в одній сцені Є. Луцика	5ц
Бурлака, драма в 5-ти актах Івана Тобилевича	35ц
В долині сліз, драма про життя Єл. Карпенка	35ц
Великий молох, п'єса в 3-х розділах В. Винниченка	50ц
Вешховинці, драма в 3-ох актах, О. Корженювського	30ц
Вітерець, сценічна картина для колядників, Є. Луцика	5ц
Веселі Полтавці, комедія з життя полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями. К. П. Мирославського	30ц
Вивороженець, комедія в 1-ім акті Є. Луцика	10ц
Вихідний анець, пародія на комедію в 3-ох діях зі співами і танцями Л. Янчука	25ц
Вихідний (в частині) драма в 5-ох діях зі співами і танцями Козич-Уманської	35ц
Власна хата, прольота. Мірослава Марченка	10ц
В неволі темноти комедія з життя наших виселенців в Америці, в 3-ох діях. Є. Луцика	25ц

Воєнна любов, жарт на одну дію, О. Бабія	10ц
В нігтях розпусти або над безоднею пропасти, в 5-ох діях	35ц
В Галицькій неволі, драма в 5 діях зі співами і танцями	30ц
Гей на Івана, гей на Купала, оперетка в 1-ій дії, П. Федисева	15ц
Глижай або павук драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького	45ц
Гостина св. Николая, драматична гра в 4-ох виходах, Є. Калитовського ..	10ц
Дай серцю волю, заведе в неволю, драма в 5-ох діях, М. Кропивницького	40ц
Два домки і одна фіртна, комедія в 1-ій дії, Льва Лотоцького	15ц
Дві жертви за вірну любов, драма в двох діях, з чотирма відслонами, Павла Дудака	40ц
Двоє, драматичний малюнок на одну дію, Гавриїла Кобзара	10ц
Дівочі мрії, трагі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля	20ц
Добрі діти, образ з життя американських школярів в 3-ох діях П. Кліма	15ц
Душогуби, драма в 5-ох діях, І. Тогобочного	35ц
Душогубна, драма в 4-ох діях, Т. Трушевського	30ц
Дядько Тарас, діточпий сценічний образець з життя Шевченка на 1. дію ..	15ц
Дячиха, комедія в 4-ох діях, Т. С. Суліми	35ц
Єврейський розвод, драма в 5-ох діях, Л. Суходольського	35ц
Живий мертвець, жарт на одну дію, Гавриїла Кобзара	25ц
Жидівна Вихрестна, драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного	50ц
Живий труп, драма в 6. діях Л. Толстою	40ц
Доки сонце зійде, роса очи виїсть, драма в 4-ох діях	30ц
За друга своя, драма в 5-ох діях, В. П. Товстоноса	40ц
За Немань іду, оперета в 4-ох діях, В. Александрова	20ц
Запорожець за Дунаєм, чудова оперетка в 3-ох діях, з хорами і танцями	25ц
Запорожський влад, комедія-оперета в 3-ох діях, Ващенко-Писанецького	20ц
Земля, драма Єлисея Карпенка	30ц
Едельвайс, для сцени написав Єлисей Карпенко	15ц
Зоря нового життя, комедія в 4-ох діях, А. Ф. Каценка	30ц
Іцно Сват, комедія в 1-ій дії, Із. Трембіцького	10ц
Капраль Тимко або що нас губить? Народна мельодрама в 5-ох актах, І. Мидловського	20ц
Кара за гріх, сумний образ з життя народа в 3-ох діях, написав Свій	35ц
Катерина (мужичка) драма в 4-ох діях, Ващенко-Писанецького	30ц
Козацьке сватане на 3 дії	25ц
Коханя в мішнах (Різдвяна ніч) водевіль в 1 дії зі співами (після Гоголя) С. Комишевацького	30ц
Княгиня Любов. в 3-ох діях	30ц

Між бурливими філями, в 4-ох діях	35ц
Мазепа, історична драма в 5-ох діях С. Комишевацького	35ц
Майська ніч, комедія в 3-ох діях Т. Устенка-Гармаша (після М. Гоголя)	30ц
Манігура, комедія в 1-ій дії зі співами і танцями, Я. Майданика	15ц
Маруся Богуславна, побутово-історична драма в 5-ох одмінах, М. Старицького. — Ціна	50ц
Мати наймичка, драма в 4-ох діях І. А. Тогобочного	25ц
Між двох сил, драма на 4 дії, В. Вишпиченка	50ц
Монольоги ч. 1.	20ц
Монольоги ч. 2.	20ц
Монольоги ч. 3.	20ц
Мужики аристократи, народний образ в 2-ох діях	15ц
Марусина Ялинка. Різдвяна песенка для дітей	15ц
Мандрівник, в 1 дії	25ц
Ми і Вони, в 2-ох діях	35ц
На відпуст до Києва, комедія в 3-ох діях, П. Стеценка	30ц
На сіножаті, жарт на одну дію, Л. Яновської	25ц
На старости літ, образ з життя народу в 1-ій дії, І. Я. Луцка	10ц
Насгоящі, комедія в 1-ій дії, О. Бобикевича	20ц
На тихі води на ясні зорі, сценічний образ з життя народу в 4-ох діях, написав Володимир Держирука	25ц
Невольник, драма в 5-ох діях зі співами і танцями. Усценізував Карпенко Карпий (Тобилевич) після поеми Тараса Шевченка	20ц
Недолюди, бувальщина в 3-ох діях, Вапченка-Писацького	30ц
Не влени, образ з життя народу в 1-ім акті, Романа Сурмача	10ц
Нещасне кохане, драма в 5-ох діях, Манька	40ц
Не повело ся, фарса на одну дію зі співами і танцями, Д. Крежаловського	10ц
Ніч під Івана Купала, драма в 5-ох діях зі співами і музикою. М. Старицького. — Ціна	50ц
Ой, не ходи Грицю, та на вечерниці, народна драма зі співами в 5-ох діях, М. П. Старицького	30ц
Орися (В каламутній воді), малюнки з міщанського життя в 4-ох діях, А. Ф. Володського	25ц
Ох! не люби двох! оперета в 3-ох діях, А. І. Нагоряньського	25ц
Перед Бурею, в 4-ох діях	35ц
Підгіряни, в 3 діях	50ц
Панна штукарка, жарт на 3 дії, А. Ф. Володського	30ц
Пан писар, штука в 3-ох актах, написав Г. Г. Г.	20ц
Пан Штукаревич або окаяні не було, сільські сцени на 2 дії зі співами С. Е. Зіневича	35ц
Пеню в хаті, образ з життя народу в 1-ім акті, Романа Сурмача	15ц
Перший голова Ревкому фарса на одну дію, знедавно минулого, Ле-ле ..	10ц
Перший горальник, фантастична картина в 3-ох діях, написав Л. Лопатинський (на основі казки Льва Толстого)	40ц
Пімста Жидівки або чортове кубло, драма в 5-ох діях, зі співами і танцями, А. І. Козич-Уманської	40ц
Пімста за кривду, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, В. Г. Казанівського. — Ціна	30ц

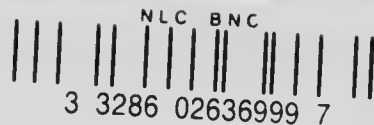
Після рауту, фарса на одну дію, Ле-Ле	10ц
Повернув ся із Сибіру, драма в 5-ох діях, Л. Яковської	35ц
По ревізії, етюд в 1. дії, Марка Л. Кропивницького	20ц
Пошились в дурні, комедія оперетка в 3-ох діях, М. Л. Кропивницького ..	35ц
Правда все горою, образ з життя нарда зі співами в 3-ох актах Р. Сурмача	25ц
Прометей, драматичний уривок Й. В. Гетого (переклад М. Слабінський) 15ц	
Простак або хитрощі жінки перехитрені москалем, комедія в 1-ій дії, Василя	
Гоголя. — Ціна	20ц
Самопалка, картина з революційного життя на Україні в 2-ох діях В. Шопін-	
ського. — Ціна	35ц
Сатана в бочці, комедія зі співами в 1-ім акті	10ц
Сватанк на вечерницях, в 1 дії	10ц
Сватанк на Гончарівці, оперета на 3 дії, Грицька Квітки-Основ'яненка ..	35ц
Свенруха Евдоха, образок сценічний в 3-ох діях	20ц
Свенруха, комедія в 3-ох діях Л. Лопатинського	25ц
Свідки, сценічний жарт на одну дію, Миколи Курцеби	15ц
Союлики, комедія в 4-ох діях, Григорія Цегалинського	35ц
Страйк, сценічний образ з життя хліборобів в Галичині в 3-ох діях, написав	
Н. Струтинський	20ц
Страйкер, образ з робітничого життя на одну дію Л. Райнголд	15ц
Тарас Бульба під Дубном, драма в 4-ох діях, К. Ванченка-Писанецького	35ц
Тато на заручинах, міщанська пригода в 1-ій дії, Григорія Григорівича	10ц
Терковий вінок або жертви царизма, драма на 4 дії, В. Сиротенка	50ц
Так вам треба, в 1 дії	25ц
Трійна гільтаїв, комедія в 5-ог діях зі співами і танцями, М. Нестроя	35ц
Украдене щастє, драма з сільського життя в 5-ох діях, Ів. Франка	25ц
Халепа, жарт з артистичного життя на одну дію	20ц
Хата за селом або Циганка Аза, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, І.	
К. Галісевича	50ц
Хмара, в 5-ох діях зі співами і танцями, А. Л. Суходольського	40ц
Хоч раз його правда, штука на одну дію, Гр. Марусина	10ц
Хто винен, драма в 3-ох діях, Остана Леся	15ц
Фавст, трагедія Й. В. Гетого	75ц
Червона свитна комедія в 4-ох діях, В. Держируки	20ц
Цар Микола Третий у Нью Йорку, комедія в 3-ох діях	40ц
Циганка красавиця, комедія в 3-ох актах, Гр. Г. Солодковича	25ц
Щасливий край, жарт на одну дію Грицька Коваленка	15ц
Як вони женихали ся, жарт на одну дію, А. Володського	25ц
Як ковбаса та чарна, то минеть ся й сварна, комедія в 1-ій дії, М. П. Ста-	
рицького. — Ціна	20ц

Ukrainska Knyharnia

850 Main St.

Winnipeg, Man.

Пишіть еше днесь по цінник
Висилкового Дому
Музичних Інструментів

Українська Книгарня вишляє кождому на запит даром. — Ма-
ємо заступництво першорядних чеських та заграничних фабрик.

СКРИПКИ.

Богато люде знає, чим в музиці єуть скрипки. В нас отримаєте
скрипки лише з найлішого матеріалу, найкраще зладжені, через
найбільших в тім ремеслі "маєстрів" музиків. Базаром без
варієти скрипки і инструменти взагалі не держимо на складі.

Правдиві Італійські і Сицилійські гітари, Мантолони Бандури,
і крайові Балалайки.

КЛЯРНЕТИ

Нам зтворювані клярнети єуть найкращі і найлучших моделів
зроблені найпрактичнішими майстрами.

Не трієт тільки дути і за чинний голос не фальшивий гарантуємо.

Правдиві Оригінальні Віденські Гармонії

Киріє світової фірми
Ф. ГОХГОЛЬЦЕР, ВІДЕНЬ.

Найсладший ит ручний виріб!

Чистий мильне голос, повна гарантія. Вет гармоній можна трі-
мати на рамени на паску.

Перекопайте ся, шийте за нашим Великим Ілюстрованим Ціни-
ком або приходіть до нас на адресу:

Ukrainska Knyharnia
850 Main St. Winnipeg, Man.

